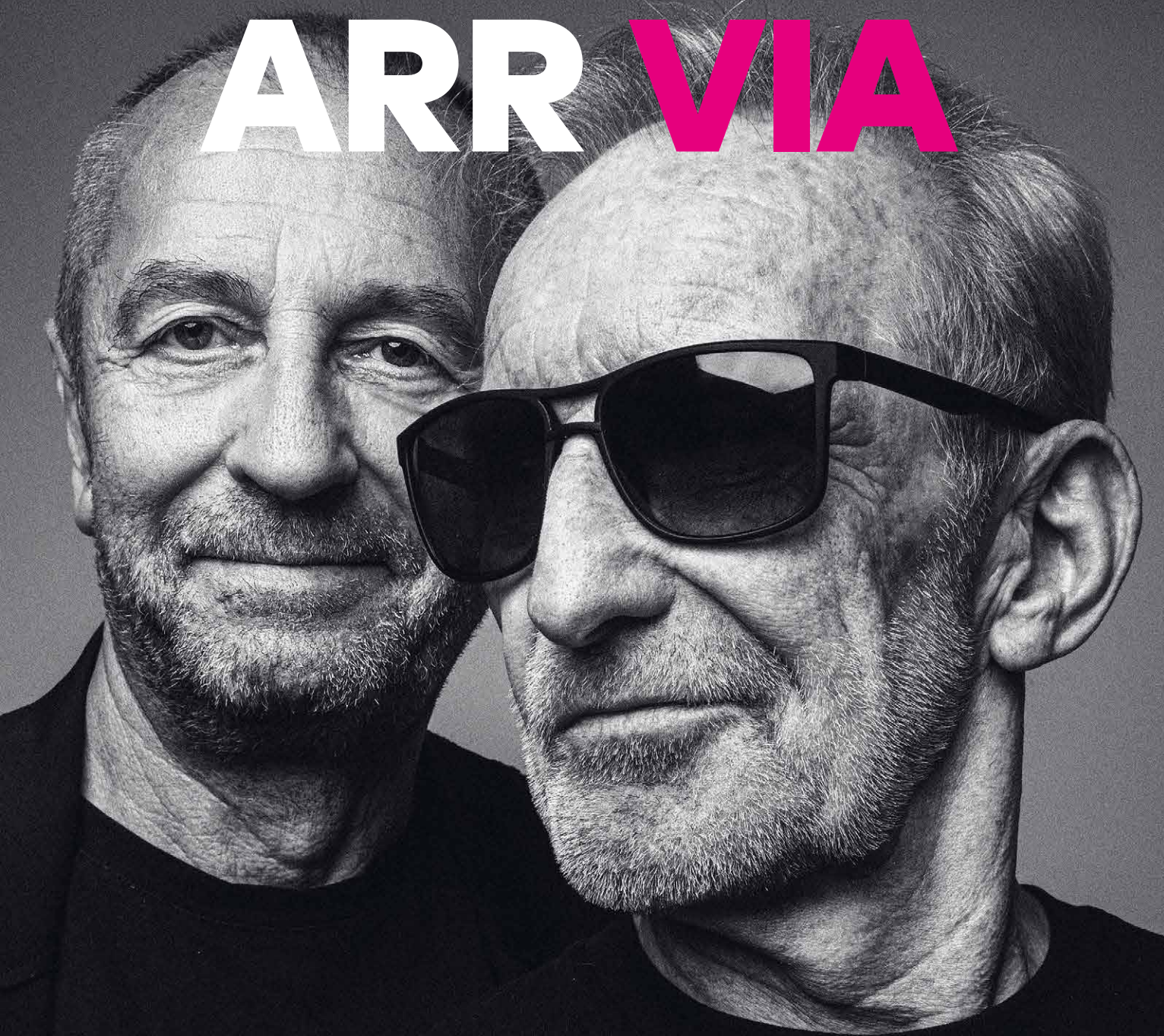

MAGAZÍN SKUPINY **ARRIVA** / ČÍSLO **07** / PODZIM/ZIMA 2026

ARR **VIA**

**Ve dvou jsme
neporazitelní**

**ZAPOMENUTÉ
STANICE
METRA**

**ÚČESY
MINULÝCH
DEKÁD**

**CHYTRÉ
HODINKY**

Čechoman

6. - 7. 11. 2026
PALÁC ŽOFÍN, PRAHA

Salon Exceptional Watches

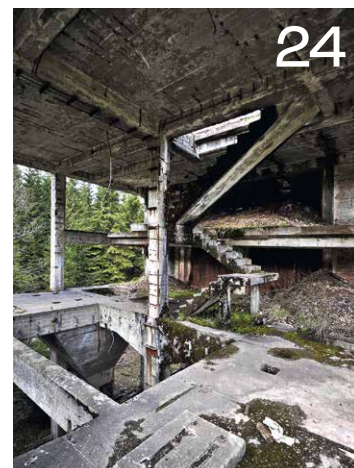
12. ROČNÍK VELETRHU
VÝJIMEČNÝCH HODINEK

WWW.SEWPRAHA.COM

HLAVNÍ PARTNER

Obsah

4	Novinky z Arrivy
6	Zapomenuté stanice metra
12	Černý & Holas: Ve dvou jsme neporazitelní
18	Nové vlaky pro Západní expresy
22	Autobusoví rekordmani
24	Skrytý půvab rozpadajícího se světa
28	Hasiči v akci
30	Flashback: Historie účesů
33	Malé dějiny spodního prádla
34	Fotostory
36	Fenomén: Chytré hodinky
40	Kouzla a iluze napříč časem
42	Povídka: Šťastná rodina
46	Ondřejovy černobílé světy
50	Čokoláda, kde ji nečekáte
52	Pohádka + úkoly pro děti
58	Zábava

Časopis ARR VIA, podzim/zima 2026

Vydavatel: ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ

REPUBLIKA, a. s., prostřednictvím

LUOVA PUBLISHING, s. r. o.

E-mail: marketing@arriva.cz

Inzerce: lenka@luova.cz

Šéfredaktor: Rudolf Král

Grafika: Kateřina Sládek

Foto na titulce: Petr Kozlík

Registrace MK ČR E 24581.

Vychází 2× ročně

Všechna práva vyhrazena. Informační materiál

ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ REPUBLIKA, a. s.,

Křižíkova 148/34, 186 00 Praha 8, neprodejně

LUOVA

Kupujeme pro vás nové vlaky

Věřím, že máte stejně jako já radost z toho, jak velkou proměnou česká železnice v posledních letech prochází. Není roku, aby na některou z tratí nevyjely zbrusu nové vlaky nebo soupravy, které jsou mnohem modernější než ty, na které jsme byli zvyklí v minulosti. Jsem hrdý na to, že se na této proměně podílíme i my jako česká Arriva.

Uvnitř čísla, které držíte v ruce, se dočtete více o vlacích, které pro vás už letos v prosinci vypravíme z Plzně do Domažlic, i o tom, jak pokračuje výroba našich nových expresů, které budou jezdit rychlostí až 200 km/h. Právě jimi vás začneme vozit už za dva roky z Prahy do Plzně a dále do Klatov i Chebu. Tím však naše plány zdaleka nekončí.

Některé země již dokázaly elektrizovat všechny své důležité tratě. My v Česku máme v tomto směru stále co dohánět. Proto přicházejí ke slovu také bateriové vlaky, které představují praktické a flexibilní řešení. Budou nové, bezemisní a přinesou cestujícím větší pohodlí i na tratích, kde dnes stále ještě jezdí dieselové soupravy.

Už nyní rozjíždíme nákup nových bateriových vlaků pro Plzeňský kraj. Dvanáct zcela nových elektrických souprav, které zvládnou jezdit na elektrinu pod trolejí i mimo ni, vám nabídneme po roce 2030.

Až jednou elektrizace našich tratí pokročí dál, budou se moci tyto vlaky přesunout na jiné tratě, kde budou potřeba. Případně bude možné jejich baterie vyjmout a provozovat je pod trolejí stejně jako běžné elektrické jednotky.

Těší mě, že pro vás můžeme pořizovat nové vlaky. V celé Arrivě se opravdu nemůžeme dočkat okamžiku, kdy vás jimi poprvé svezeme.

Daniel Adamka, generální ředitel, Arriva

↑ **Baterky v Plzeňském kraji? Od roku 2030 s námi**

Máme obrovskou radost, že se s vámi můžeme podělit o letošní novinku. Plzeňský kraj si nás vybral ve veřejné soutěži jako dopravce, který začne jezdit od prosince 2030 na západě Čech se zbrusu novými bateriovými vlaky. Vyjedou tam, kde dnes jezdí diesely. Půjde o nízkopodlažní elektrické vlaky, které budou jezdit na elektřinu pod trolejí. A tam, kde trolej skončí, budou pokračovat na baterie. Půjde celkem o 12 nových vlaků, šest z nich vyjede podle přání Plzeňského kraje v prosinci 2030, dalších šest v prosinci 2033.

Naše bateriové vlaky pro Plzeňský kraj začnete v novém desetiletí potkávat postupně na těchto linkách:

- **P3 Plzeň - Domažlice město** (kromě klasických osobních vlaků, o nichž vám píšeme v další aktualitě, tu vyjedou také nové spěšné spoje, které budou rychlejší. Právě jich se ujmou naše nové bateriové vlaky v roce 2030)

- **P21 Heřmanova Huť - Plzeň - Rokycany - Příkosice - Nezvěstice**
- **P22 Radnice - Plzeň - Bezručovice** (od prosince 2033)
- **P25 Plzeň - Klatovy - Železná Ruda** (od prosince 2033)

Těšíme se, že vám v dalších číslech časopisu ARR VIA představíme detaily.

→ **Plzeň – Domažlice nově s vlaky od švýcarského Stadleru**

V polovině prosince se začneme nově potkávat na železniční trati z Plzně do Domažlic. Připravili jsme pro vás moderní švýcarské vlaky od Stadleru, které prošly kompletní generálkou. Příjemné prostředí, barvy Plzeňského kraje, wi-fi, zásuvky, USB porty, klimatizace, to všechno je standard, bez kterého by to dnes už nešlo. A s naším příchodem tu začne jezdit více spojů. „Na celé trase mezi Plzní a Domažlicemi bude v pracovní dny jezdit 16 párů vlaků. K tomu přibude několik vložených spojů do Nýřan

či Stodu. V dopravních špičkách tak budou vlaky jezdit mnohem častěji. Z Plzně do Nýřan standardně po půl hodině,“ říká Pavel Čížek, náměstek hejtmana Plzeňského kraje.

Abychom byli na prosincový start připraveni, začnou se Stadlery, jak jim v Arrivě říkáme, objevovat na vybraných spojích už z kraje podzimu na plzeňské příměstské lince P1 z Pňovan do Horažďovic. Tak je můžete otestovat už v předstihu, ať víte, jaké s nimi bude svezení.

A pokud by vás lákalo jezdit s nimi jako strojvedoucí anebo byste se chtěli starat o naše cestující na lince do Domažlic v roli průvodčích, ozvěte se. Rádi vás vezmeme do týmu.

↑ Na vinobraní i na svařák. Dejte si skleničku, dovezeme vás domů

Víte, jaká je největší výhoda vlaku proti autu? Můžete si dát skleničku a my se pak postaráme o to, abyste se dostali bezpečně a v pohodě domů. Ať už s námi vyrazíte z kraje podzimu za vínem na jižní Moravě, nebo na vánoční svařáky, ve vlaku máte jistotu, že se na vás nikdo nebude zlobit, když se před cestou napijete. Jen vás prosíme, všeho s mírou, ať to nedopadne třeba jako na koridoru u České Třebové, kde dokonce muž s 3,6 promile alkoholu v krvi usnul před lety na kolejích, a vlaky mezi Prahou a Ostravou se zastavily. Nepříjemnou dohrou pro dotyčného byl fakt, že byl celostátně hledaný policií, která tak neměla příliš práce si spícího muže v kolejišti vyzvednout.

Smluvní přepravní podmínky říkají, že průvodčí může vyloučit z přepravy cestujícího, který je pod vlivem návykové nebo psychotropní látky a ohrožuje bezpečnost svou nebo ostatních. Případně ohrožu-

je pořádek či vzbuzuje pohoršení. Hrozně neradi takové situace řešíme, není to příjemné ani ostatním cestujícím. Naštěstí jsou to jen extrémy a většina z vás zná své limity.

Tak si s námi užijte cestu bez starostí, klidně si dejte skleničku a nechte auto doma. Uvidíte, že vám v našem vlaku bude dobře.

↓ Lyžníci vítáni

Jizerky jsou rájem běžkařů, Krkonoše lákají zase sjezdaře a snowboardisty a tady všude vás vozíme našimi rych-

líky. Tak si vezměte lyže nebo prkno do vlaku, jsme na to připraveni a není s tím žádný problém. Jako ruční zavazadlo můžete mít podle přepravních podmínek věci snadno přenosné, které dáte do police nad sedadlo, na klín nebo na zem pod své místo. Takové zavazadlo by nemělo překročit ani jeden z rozměrů 900 x 600 x 400 mm, ale lyže, snowboardy nebo boby mají výslovnou výjimku. Upřímně, na 90 centimetrů dlouhých běžkách byste se asi ani daleko nedostali. Tak nemějte obavy, zabalte lyže a snowboardy do obalu, aby ostré hrany nikomu ve vlaku neublížily, a vyrazte s námi vlakem na svah nebo do bílé stopy. Těšíme se na vás.

↑ ARR VIA a ARREVUE bodovaly ve Zlatém středníku

Naše časopisy si připsaly další úspěch. Po pravidelných oceněních v soutěži Fenix Awards získaly ARR VIA pro cestující a ARREVUE pro zaměstnance také bronz ve Zlatém středníku 2026, největší komunikační soutěži u nás. ARR VIA obsadila třetí místo v kategorii Externí tištěný časopis a noviny, ARREVUE získala bronz mezi interními tištěnými časopisy a novinami. Oba magazíny uspěly v silné konkurenci titulů Akademie věd ČR, skupiny E.ON či Dopravního podniku Ostrava. ●

Zapomenuté stanice metra. Jednu máme i v Česku

Metro na celém světě skrývá nádherná a očím cestujících uzavřená místa
v podobě stanic, kam vlaky nikdy nepřijely nebo už tam roky nejezdí.
A pro řadu z nás je to obrovské lákadlo.

 Ondřej Kubala

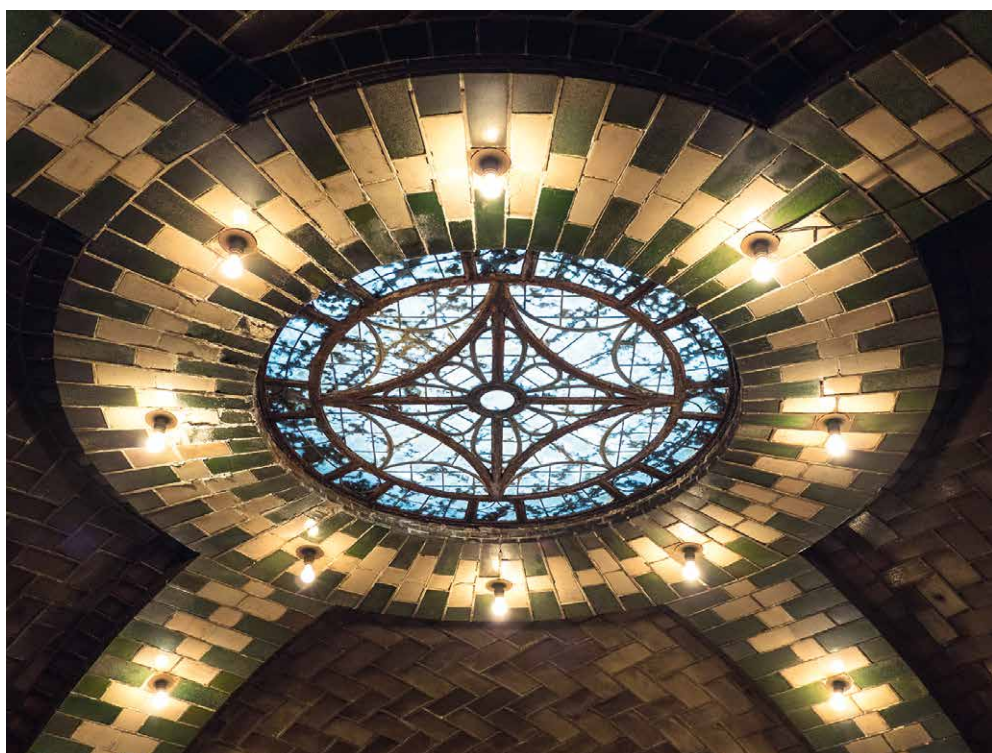
 Wikipedia Commons a Dopravní podnik hl. m. Prahy

Kdo z kluků jako malý nelezl nějakou jeskyní, bunkrem nebo v dětských očích nebezpečným tunelem? I autor tohoto textu se musí přiznat, že s partou smíchovských kamarádů někdy v sedmé třídě pobíhal v tunelech budovaného metra B v okolí dnešní stanice Lužiny. Ale tajemné podzemí metra nabízí mnohem víc než jen prostor pro klukovské výpravy na zakázané území.

City Hall v New Yorku. Klenot mezi stanicemi duchů

Nejkrásnější a také vůbec první opuštěná stanice metra, kterou jsem na vlastní oči viděl, je na newyorském Manhattanu. Dostal jsem na ni tip od jednoho místního učitele, když jsem v New Yorku studoval. Na její nástupiště se běžně nesmí, takže i ta moje prohlídka byla mírný adrenalin. Stanice City Hall leží na jihu Manhattanu pod City Hall Parkem, v bezprostřední blízkosti městské radnice a na dohled od Brooklynského mostu. Otevřeli ji 27. října 1904 jako jižní konečnou první trasy newyorského metra. A je to doslova architektonický skvost. Když přivítala první cestující, žasli nad elegantními lustry, prosklenými střešními světlíky a klenbami, díky nimž vypadá jako podzemní katedrála. Stanici navrhli architekti George Heins a Christopher LaFarge, její slavné klenuté dlaždicové stropy vytvořil mistr této techniky Rafael Guastavino. Dnes je City Hall památkově chráněná a na její nástupiště se veřejnost dostane jen při vybraných komentovaných prohlídkách New York Transit Musea.

↑ Klenuté dlaždicové stropy stanice City Hall jsou dílem Rafaela Guastavina.

Jestli znáte druhý hraný film o želvích ninjích z roku 1991, Teenage Mutant Ninja Turtles II: The Secret of the Ooze, pak vám může být zdejší architektura povědomá. Opuštěná stanice, která ve filmu slouží jako nový úkryt želvích hrdinů a mistra Třísky, byla vytvořena podle skutečné City Hall. Stanice hraje důležitou roli také ve finále filmu Fantastická zvířata a kde je najít z roku 2016. Produkční výtvarník Stuart Craig nedostal povolení ani k fotografování skutečného nástupiště, a tak filmaři vytvořili v britských studiích vlastní kulisu podle dostupných fotografií.

City Hall sloužila cestujícím až do 31. prosince 1945. K jejímu uzavření vedla především kombinace dvou problémů. Nástupiště leží ve velmi ostrém oblouku a při prodlužování

ostatních stanic pro delší soupravy by se zde platforma upravovala jen velmi obtížně. Navíc byla v těsné blízkosti od samého začátku mnohem vytiženější stanice Brooklyn Bridge. City Hall však úplně mrtvá není. Kolej dál slouží jako obratiště linky 6, která končí ve stanici Brooklyn Bridge–City Hall a přes starou stanici se vrací na trať směrem na sever. Když zůstanete ve vlaku, který pokračuje obratištěm, můžete si City Hall alespoň krátce prohlédnout z okna. Přímo na nástupiště se dá dostat při vybraných exkurzích New York Transit Museum.

Muzeum newyorského metra v Brooklynu

Když už budete v New Yorku, určitě stojí za to navštívit i zdejší muzeum

metra. Sídli totiž v další nepoužívané stanici Court Street v Brooklynu. Otevřeli ji 9. dubna 1936 a jezdil sem kyvadlový HH Shuttle, který mířil jen tři bloky do sousední přestupní stanice Hoyt-Schermerhorn. Cestujících bylo málo, a tak stanici v roce 1946 zase zavřeli. V roce 1976 tu 4. července otevřeli výstavu o historii newyorské dopravy. Původně měla být jen dočasná, ale setkala se s takovým úspěchem, že ji organizátoři opakovaně prodlužovali a postupně se z ní stalo stálé New York Transit Museum.

Dodnes si stanice zachovala původní podobu. Na jejích dvou kolejích muzeum vystavuje obměňovaný výběr zhruba dvaceti his-

↓ Filmy, které se natáčely ve stanici Court Street

• Přepadení vlaku z Pelhamu (1974)

Legendární thriller o únosu soupravy metra. Velká část podzemních a tunelových scén se natáčela právě v nevyužívané stanici Court Street a na přilehlých kolejích.

• Francouzská spojka (1971)

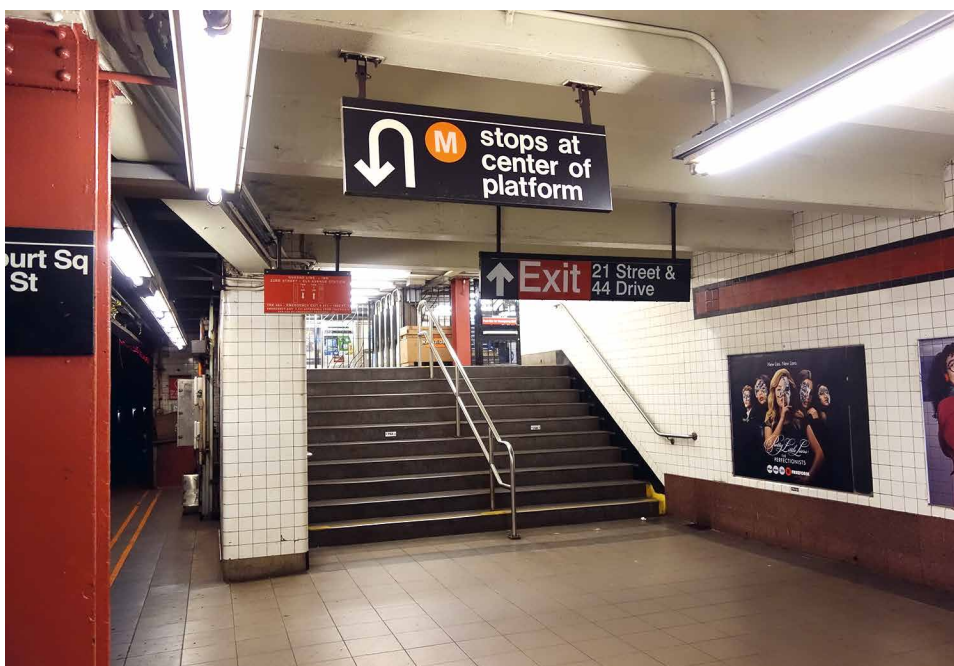
Court Street patří mezi doložené newyorské lokace tohoto policejního thrilleru Williama Friedkina.

• Přání smrti (1974)

Také tento film využil uzavřenou stanici Court Street jako jednu z podzemních newyorských lokací.

• Únos vlaku 123 (2009)

Ke Court Street se filmaři vrátili i při natáčení moderního remaku příběhu o únosu soupravy newyorského metra.

↑ Z brooklynské stanice Court Street se stalo muzeum.

torických vozů metra a nadzemní dráhy, některých starších než sto let. Do vozů můžete vstoupit a posadit se v nich. Court Street navíc sloužila jako filmová lokace už před vznikem

muzea a natáčí se tu dodnes. Návštěvníci tak při procházení podél historických vlaků stojí na místech, která se objevila v řadě filmů a televizních pořadů.

Pařížské stanice duchů

Kdybychom hledali město s mimořádně vysokým počtem nevyužívaných stanic metra, Paříž by se na takovém žebříčku umístila hodně vysoko. Některé stanice zavřela, jiné postavila, ale nikdy neotevřela a další zůstaly jen rozestavěné. Třeba Saint-Martin na linkách 8 a 9 byla uzavřena 2. září 1939 při mobilizaci na začátku války. Později byla na krátkou dobu znovu zpřístupněna, ale kvůli těsné blízkosti stanice Strasbourg-Saint-Denis nakonec zůstala mimo provoz. Část jejích prostor později sloužila sociálním účelům pro lidi bez domova. Zajímavá je také Porte des Lilas. Vedle běžně provozované stanice se ukrývá samostatná nepoužívaná část, známá jako Porte des Lilas-Cinéma, která je dnes vyhrazena filmovým a fotografickým štábům. Natáčely se tu například *Amélie* z Montmartru nebo akční film *Ronin*.

V Paříži existují dokonce i stanice, kam se z povrchu nedá běžně dostat. Třeba Haxo byla vybudována v rámci nikdy plně nezprovozněného propojení tratí a cestujícím se vůbec neotevřela. Nemá běžný veřejný vstup z ulice a dodnes zůstává jednou z pa-

↑ Vstup do stanice Saint-Martin a nástupiště stanice Porte des Lilas.

řížských stanic duchů. Další stanice Porte Molitor vznikla v roce 1923 na spojovací koleji mezi dnešními linkami 9 a 10. Měla umožnit přímou obsluhu stadionů v oblasti Porte de Saint-Cloud, projekt složitého provozního propojení linek však nakonec padl. Vstupy do stanice se nikdy nevybudovaly a její koleje dnes slouží k odstavování souprav linek 9 a 10.

Londýnský bunkr Winstona Churchilla

Většina metropolí vnímala metro během války i jako možný kryt pro tisíce obyvatel. Londýnská stanice Down Street se za 2. světové války proměnila v chráněné podzemní velitelství Railway Executive Committee, který koordinoval britskou železniční dopravu. V rané fázi války ji jako bezpečné pracoviště a úkryt využíval také premiér Winston Churchill a konalo se tu i jednání válečného kabinetu. Další londýnská stanice Aldwych vznikla roku 1907, ale kvůli malému počtu cestujících nebyla nikdy využívána naplno. Za 2. světové války sloužila jako protiletecký kryt a také k bez-

pečnému uložení části muzejních sbírek. Definitivně se veřejnosti uzavřela v roce 1994, London Transport Museum tu však pořádá komentované prohlídky. A rádi sem míří i filmaři: v Aldwychi se natáčely například snímky *V* jako *Vendeta*, *Pokání*, *Kód Enigmy* nebo *Nejtemnější hodina* a také televizní *Sherlock*.

↑ Londýnská stanice Aldwych sloužila za války jako protiletecký kryt.

Kanadský rekord, americký extrém

Velmi zajímavou opuštěnou stanicí najdeme i v kanadském Torontu. Pod fungující stanicí Bay je ještě jedna - Lower Bay. Je plně dokončená a vybavená, ale v běžném provozu fungovala v roce 1966 jen půl roku. Tehdejší zkušební propojení linek bylo pro cestující matoucí a zároveň komplikovalo provoz, takže se od něj dopravní podnik rychle vrátil k odděleným linkám. Dnes je Lower Bay oblíbenou filmovou kulisou; natáčely se tu například filmy Sebevražedný odřez nebo Total Recall. Toronto Transit Commission stanicí dál využívá také pro výcvik zaměstnanců, přesuny pracovních vozidel a testování různých provozních a technických řešení.

Americký extrém najdeme v Cincinnati v Ohiu. Pod městem zůstala část nikdy nedokončeného rychlodrážního systému, na kterém se začalo pracovat v roce 1920. Vzniklo něco přes

dva kilometry podzemních tunelů, několik nedokončených stanic a další rozpracované úseky na povrchu. Projekt doplatil hlavně na prudký růst stavebních nákladů a vyčerpání peněz. Koleje, elektrické vybavení ani řada důležitých částí trasy nikdy nevznikly, takže tudy neprojel jediný vlak s cestujícími. Dochované tunely a podzemní stanice město dodnes udržuje, mimo jiné proto, že nad nimi vede Central Parkway a jsou v nich umístěny inženýrské sítě.

Příští stanice Klárov

Jestli aspoň trochu znáte pražské metro, tušíte, že takovou stanicí na plánu podzemky našeho hlavního města nenajdete. Přesto existuje, jen sem žádné vlaky nikdy nezačaly jezdit. Přímo proti Strakově akademii, kde sídlí vláda, je vysoká zeď a v ní plechová vrata. Za nimi se nachází mimořádný pozůstatek prvních poválečných plánů pražského metra - stanice s pracovním názvem Klárov, později známá jako objekt K 111. Stavěla se v přísném utajení a následně sloužila také potřebám civilní obrany.

„Ještě v roce 2010 jsme vůbec netušili, že tento projekt existoval,“ uvedl pro Novinky.cz Pavel Fojtík z archivu pražského dopravního podniku.

Dokumenty k tehdejšímu projektu byly odtajněny až v roce 2012. V roce 1953 Praha připravila koncepci hluboko založeného metra, která vznikala i pod vlivem napjaté mezinárodní situace a požadavků civilní obrany. Jedna z navrhovaných stanic, pracovním nazývaná Klárov, byla v letech 1953 až 1957 skutečně postavena. Šlo o jednododnní stanici sovětského typu s částmi navazujících traťových tunelů, eskalátorovým tunelem, větracími šachtami a přístupovými štolami; při její stavbě se ověřovaly projekční i stavební postupy. Celá tehdejší síť metra však nevznikla. Klárov později sloužil jako kryt civilní obrany a dnes je zapojen do ochranného systému pražského metra jako technologické zázemí.

A tak když budete cestovat po Evropě nebo po světě, podívejte se, jestli tamější systém metra nenabízí nějakou opuštěnou stanicí. Do řady z nich se pořádají exkurze a je to neopakovatelný zážitek. ●

↑ Jen málokterý Pražan tuší, co se za masivními vraty na Klárově skrývá.

ČECHOMOR

Ve dvou jsme neporazitelní

 Rudolf Král Petr Kozlík a Rafal Nowakovski

Pětadvacet let od vydání legendárních Proměn vyrazil Čechomor na koncertní šňůru, na které křtí nové album Proměny pokračování. Povídali jsme si s Františkem Černým a Karlem Holasem po zvukové zkoušce v letním kině v Písku, kde následně večer odehráli strhující koncert.

Vy jste, Františku, z dnešní sestavy jediný, kdo pamatuje úplné začátky kapely. V čem se změnila od prvního koncertu ve Svítavách v roce 1988 a v čem naopak zůstala stejná?

FRANTIŠEK ČERNÝ: Jediný nejsem, Karel už u toho tehdy byl taky, jenom jsme hráli každý v jiné kapele. Sdíleli jsme ale takřka stejné pódium.

KAREL HOLAS: Hráli jsme dohromady na různých poutích, ve výčpech a v ulicích Prahy i dalších evropských měst, takže jsme se znali.

FČ: Abych se ale vrátil k té otázce, nejzásadnější změna byla v tom, že jsme se elektrifikovali. Jinak si myslím, že zůstalo to nejhlavnější – že základem naší hudby jsou vždycky písničky a máme je rádi. Jen v těch začátcích jsme hráli bez mikrofonu a poslouchali nás lidi, kteří se spíš tak potulovali kolem, zatímco dneska na nás chodí cíleně, což je velmi příjemná změna.

S Čechomorem, tehdy tedy ještě Českomoravskou hudební společností, jste, Karle, oficiálně začal hrát v polovině 90. let. Pamatuje se si ještě první koncert?

KH: Pro mě vlastně byly všechny koncerty z té doby první. Hráli jsme to všechno z voleje, prostě jsme vzali nástroje, a kdo se chytil, ten se chytil. Bylo to takové společné muzicírování, vůbec nic se předem nezkoušelo.

Váš příchod do kapely se v zásadě kryje s přechodem na elektriku. Jak to změnilo váš zvuk a jaké byly reakce publika? Předpokládám, že takové drama, jako když to udělal Bob Dylan na festivalu v Newportu, to nebylo.

FČ: My jsme oproti Dylanovi měli výhodu, že nás skoro nikdo neznal. Bob

Dylan byl už tenkrát hodně slavný, tak to měl těžší.

KH: Jinak je to ale podobný příběh. Prostě se nám chtělo, tak jsme to udělali. Oba jsme předtím hráli bigbít a nechtělo se nám od něj utíkat. Ono to stejně bylo nevyhnutelné, protože začalo chodit víc lidí a bez mikrofonu by nás už neslyšeli.

V roce 2000 vyšlo album Čechomor a skupina změnila název. Co vás k tomu přejmenování vedlo?

FČ: My jsme schválně měli ten dlouhý název, časem jsme ale změnili názor.

Uvědomili jsme si, že když někde hrajeme, než fanoušci vysloví název kapely, je skoro po koncertě. Lidi stejně, když na nás chodili, neříkali, že jdou na Českomoravskou nezávislou kdovíco. Říkali, že jdou na Čechomor, proto jsme se podle toho přejmenovali.

KH: Pak na nás taky řvali: „Hele, Moři jdou!“ Už jsme to ale podle nich dál nezkracovali.

Hned další rok po Čechomoru vyšlo vaše stěžejní album Pro-měny, které s vámi produkoval frontman britských Killing Joke

Jaz Coleman. Jak jste se s ním seznámili?

FČ: Dostali jsme nabídku od firmy Saab, abychom pro ně udělali koncert s komorním orchestrem. Dohodli jsme termín, vybrali orchestr a řekli si, že někdo napíše aranže. Potom jsme odletěli na turné do Ameriky a cestou zpátky jsme si uvědomili, že za tři měsíce bude ten koncert a nemáme ještě ani notu.

KH: Vrátili jsme se domů, já jsem se díval na Televizní noviny a tam se objevil Jaz Coleman, který byl v Praze s vynikajícím houslistou Nigelem

Kennedym představovat jejich společný projekt. Říkal jsem si, že tohle je přesně chlap, co by nám ty aranže mohl napsat. Sehnal jsem si na něj číslo a druhý den jsem mu zavolał. Lámanou angličtinou jsem mu vysvětlil, o co jde. Bohužel za hodinu odlétal, takže jsme museli čekat další měsíc, než zase bude v Praze a budeme si moct dát schůzku. Nakonec jsme se sešli, já si připravil, co od něj chceme zaranžovat, a on nakonec povídá: „Dobrý, to se mi líbí, ale nebudu dělat aranže jenom pro nějaký koncert. Buď uděláme desku, nebo nic.“

Takže nebýt Jaze Coleman, Proměny by nebyly?

FČ: Vydávat velkou desku tak rychle po předchozí jsme neplánovali, ale takhle jsme museli rychle sehnat vydavatele a rozjet celý ten kolotoč.

KH: Když jsme desku nahráli a poslechl si ji náš PR manažer, povídá: „Buď toho prodáme patnáct set kusů, nebo sto tisíc. Nic mezi tím.“ Nakonec se Proměn prodalo dvě stě padesát tisíc a v listopadu k nim po čtvrt století pojedeme velké turné.

Spolupráce s Jazem Colemanem se promítla i do mystifikačního filmu Petra Zelenky Rok ďábla. Co jste si mysleli, když jste četli scénář, kde třeba František zpívá nalíčený a v ženských šatech?

FČ: Přišlo nám to dost ulítlý, ale vzhledem k tomu, že máme rádi Petra Zelenku a jeho humor, tak jsme do toho šli. Bylo nám to fuk, protože jsme si mysleli, že na ten film stejně nebude nikdo koukat, a v té době jsme šli do všeho a nestarali jsme se, co tomu kdo řekne.

KH: Věřili jsme Petrovi, že ví, co dělá, proto jsme se mu svěřili do rukou a nechali to na něm.

V tom filmu je váš vztah vyličen skoro až idylicky. Vycházel Petr Zelenka z reality a opravdu si takhle rozumíte i v běžném životě?

KH: Máme se prostě rádi. Samozřejmě se dřív objevily i nějaké mráčky, které jsme museli odstranit, ale pořád si i po těch letech skvěle rozumíme.

FČ: Asi to bude i tím, jak jsem se dočetl nedávno v nějaké knize, že ke stáru člověk zmoudří.

KH: Hele, bacha, můj děda vždycky říkal, že z mladýho blbce vyroste akorát tak starej blbec.

Na vašich albech hostovala pestrá řada muzikantů. Podle čeho si vybíráte, s kým budete spolupracovat?

KH: Když to vezmu od našeho prvního a hlavního hosta, což je Lenka Dusilová, vybrali jsme si ji prostě proto, že se nám líbilo, jak zpívá. Tím jsme ale nastavili laťku hodně vysoko pro ty další. Lenka je vážně skvělá a my tuhle kvalitu nechceme podlézat.

FČ: S ní jsme měli opravdu štěstí, respektive s tím nápadem přišel Karel. Já jsem chtěl, aby s námi zpívala nějaká folklorní zpěvačka, ale Karel prohlásil, že Lenka bude nejlepší. A měl pravdu, její výkon to celé povyšuje ještě o řád výš.

Jakým způsobem řešíte v kapele důležité věci, jako třeba co dáte na desku nebo ze kterého textu vznikne písnička?

KH: Už léta jsme zvyklí pracovat ve dvou, kdy společně uděláme základ písničky a potom s kapelou dotvoříme aranže.

FČ: Pro nás je důležité, že každou z našich písniček jsme schopni zahrát klidně jenom ve dvou. Jestli potom kolem nás hraje dalších padesát muzikantů, nebo nikdo, na tom už tolik nesejde. Víme, že ve dvou jsme neporazitelní.

KH: U nás ten model, že kapelu táhnou dvě osoby, není tak obvyklý, ale venku to takhle běžně funguje. Lennon a McCartney v Beatles, Jagger a Richards v Rolling Stones nebo Bono a The Edge v U2...

Znamená to, že máte natolik stejný vkus a muzikantské citění, že se pokaždé shodnete?

KH: Úplně ve všem se třeba neshodneme, ale vždycky dojdeme k nějaké-

mu kompromisu. Jsou věci, u kterých si na první dobrou řekneme, že to takhle bude, a pak jsou věci, které prostě zkoušíme.

FČ: Důležité je to slovo kompromis. To, co lidi nakonec poslouchají, vzniklo kompromisem mezi námi dvěma. Nevíme, jak by ty písničky vypadaly, kdyby bylo jenom podle mého nebo podle Karla. A vlastně nás to ani nezajímá, protože máme rádi nápady toho druhého.

Dáte mi příklad nějakého takového nápadu?

FČ: Jeli jsme třeba do Bratislavy a za hranicemi jsem se Karla zeptal, jakou desku teď natočíme. Obrátil se na mě a povídá: „Pojďme natočit něco, co nemáme rádi.“ Shodli jsme se na dechovce a nakonec jsme udělali album Nadechnutí, což pro nás byla velice zajímavá zkušenost. Netušili jsme, co všechno se dá s dobrými dechaři udělat.

V roce 2006 jste uspořádali železniční turné, které bylo v Česku naprostým unikátem. Jak na něj vzpomínáte?

FČ: Bylo to neskutečný. Bydleli jsme ve vlaku, koncerty jsme hráli přímo na nádražích a k pódiu jsme přijížděli lokomotivou. Většinou to bylo v nákladové části nádraží s rampami, ke kterým vedly koleje. Koncert ohlašovali v nádražním rozhlasu za blikání semaforů.

KH: K tomu turné hodně přispěl i náš bývalý člen Michal Pavlík, který vlaky miluje a znal se s Radkem Šauerem, jemuž patřila lokomotiva v barvách Čechomor, která nás vozila.

Přes příští rok oslavíte 40 let působení na hudební scéně. Máte ještě nějaký nápad, který byste chtěli uskutečnit?

KH: Máme, ale je tak strašně drahý, že ho těžko půjde realizovat. Představte si obrovské uzavřené vznášedlo, prostě nafukovací vzducholoď, která přistane i s fanoušky někde na louce, kde potom odehrajeme koncert.

FČ: Karel na to vznášedlo má papíry, takže by ho mohl i řídit. Akorát je blbý, že já dost kouřím, a to by mohlo být docela o hubu.

KH: Kouření by nevadilo, jenže bychom asi nesehnali peníze na tak velkou vzducholoď, kam by se vešlo tolik fanoušků. Nám už ale dnes nejde o to, ohromovat něčím, co ještě nikdo před námi neudělal. Už jsme to dokázali a teď si ty koncerty spíš užíváme.

FČ: Zrovna jsem chtěl říct přesně to samé. Teď už si užíváme. ●

Čechomor

Jedna z nejdéle fungujících hudebních skupin u nás propojuje české, moravské a slovenské lidové písně s rockovými a folkovými aranžemi. Jejimi hlavními tvářemi jsou kytarista a zpěvák František Černý a houslista a zpěvák Karel Holas, kteří jsou podepsáni pod většinou písniček, které Čechomor hraje na koncertech. Skupina za dobu své existence vydala desítky alb a získala několik hudebních cen Anděl. Jejich zatím posledním počinem jsou letošní Proměny pokračování.

Výroba nových vlaků pro Západní expresy se rozjela

 Ondřej Kubala archiv Arrivy

I když se může prosinec 2028 zdát daleko, naše nové vlaky, jimiž vás tou dobou začneme vozit z Prahy na západ Čech, se začaly vyrábět už na začátku letošního září. Pojdte se spolu s námi podívat, jak běží přípravy na nové linky Praha – Plzeň – Cheb a Praha – Plzeň – Klatovy. Nakupujeme pro vás 22 vlaků za více než 7 miliard korun.

Představte si, že půjdete v prosinci 2028 v Praze na vlak do Plzně. Na hlavním nádraží vás překvapí zbrusu nový vlak Arrivy z dílny škodovských inženýrů a designérů. Maximální rychlost 200 km/h, úplně nová koncepce interiéru, pohodlné sedačky, nízkopodlažní nástup, občerstvení na palubě, kamerový sys-

tém pro vaši bezpečnost, wi-fi, palubní portál a důležitá možnost dobít elektroniku v zásuvce nebo v USB-C zdířce. A když se posadíte, překvapí vás, že v opěradle sedadla před vámi nebude jen klasický sklopný stolek, ale o něco výš ještě malá sklopná polička na mobil doplněná vstupem pro USB-C konektor. Na kvalitě se-

daček si dáváme obzvlášť záležet. „V první třídě budou široké kožené sedačky a ambientní osvětlení. Vybírali jsme pro první i druhou třídu nadstandardní látky pro polstrování sedaček, půjde o to nejlepší, co je možné v tomto segmentu dnes pořídit,“ říká manažer projektu za Arrivu Martin Štěpka.

Příjemnější jízda a rychlejší údržba

Nechceme, aby to znělo jako sen. Tohle bude každodenní realita cestování vlakem na Západních expresích do Chebu a v rychlicích z Prahy do Klatov, kterým se říká Berounky. Naše vlaky už ale nejsou jen na papíře. Letos v září začala jejich ostrá výroba. Prototypy vznikají v ostravském závodě Škody ve Vítkovicích. A množené číslo je správně. Budou totiž dva. Jeden čtyřvozový s 315 místy a jeden třívozový s 224 sedačkami. V praxi budeme totiž naše vlaky spojovat do delších souprav podle poptávky cestujících, abychom každého pohodlně odvezli.

Vlak bude až po střechnu nadupaný moderními technologiemi. Jsme vůbec první, kdo u Škody novou generaci vlaků objednal. Nemůže tak chybět nejmodernější evropský zabezpečovač ETCS, dálková diagnostika nebo systém automatického vedení vlaku. Ten umožní našim strojvedoucím jezdit co nejplynuleji a nešetrněji. Jde o systém, který automaticky reguluje rychlost vlaků nejen podle maximálních povolených rychlostí na trati a jízdního řádu, ale také po-

↑ Montáž nových vlaků Škoda 26ev.

dle výškového profilu trati. K tomu všemu optimalizuje brzdění. Jeho přínos je tak nejen v komfortní jízdě, ale i v přibližně patnáctiprocentní úspoře energie. Vlak si navíc sám bude monitorovat opotřebení klíčových součástí a včas se ozve, že potřebuje servis. Do servisu se tak nebude dostávat jen podle počtu ujetých kilometrů, ale také podle reálné potřeby, která vznikne u jednotlivých dílů. Jde o moderní sys-

tém údržby, který nám pomůže zkrátit čas, který by vlak trávil v depu.

Výsledek práce českých inženýrů a vědců

Nakupujeme české vlaky, na jejichž vývoji i výrobě se podílí čeští inženýři. Vlastně všechny hlavní společnosti skupiny Škoda, tedy Škoda Transportation, Škoda Vagonka, Škoda Electric i Škoda Digital, jsou v projektu zapojeny. Půjde o vůbec nejrychlejší jednotky, které kdy v Česku vznikly. „Na výrobě těchto nových vlaků bude mít významný podíl český průmysl. Očekáváme, že domácí dodavatelé budou tvořit přibližně 80% dodávek,“ říká Tomáš Ignáčák, místopředseda představenstva Škoda Group. I samotný design vlaků je dílem škodováckých designérů. Jejich práce už několikrát bodovala v případě tramvají v prestižních cenách Red Dot Design Award.

Co jsme ani my před zahájením výroby netušili

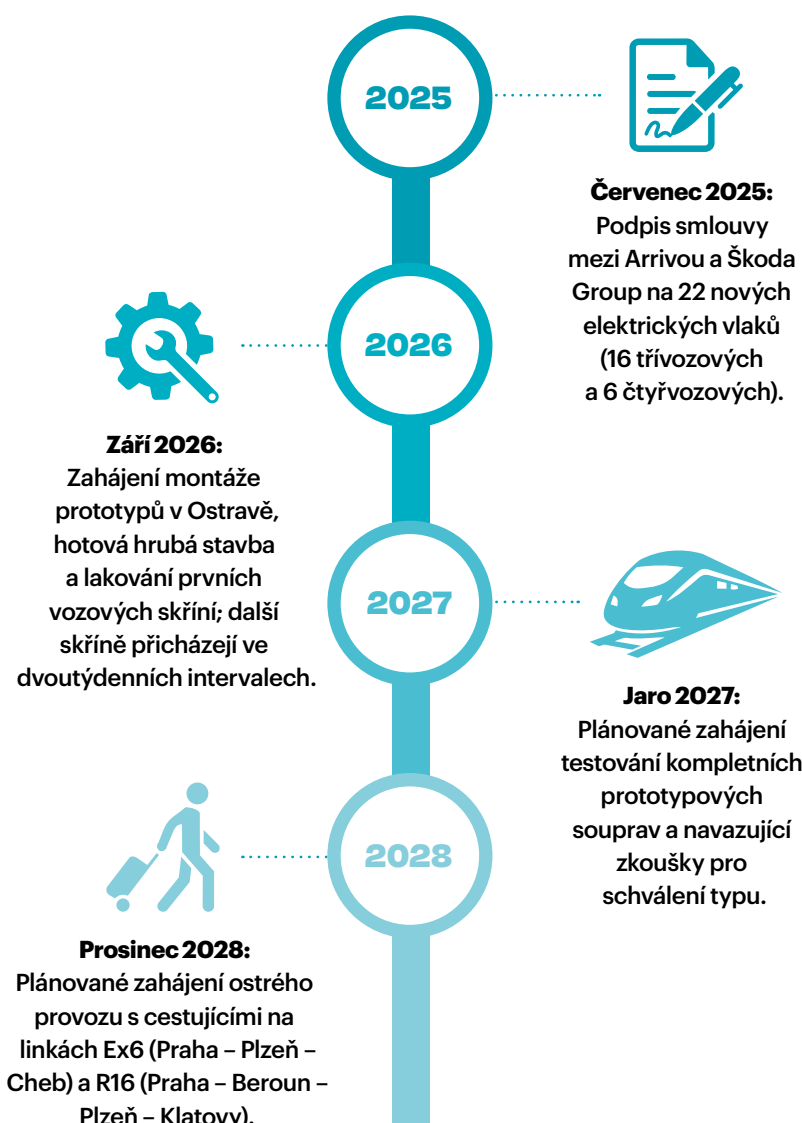
- Pokud bychom v roce 2028 všechny nové soupravy spojili do jednoho vlaku, byl by dlouhý 2 kilometry.
- Jejich výkon bude až 4 megawatty, což můžeme přirovnat ke spotřebě 3 000–4 000 českých domácností v jeden okamžik.
- Na svaření každého vozu je použito 3,4 kilometru svarů.
- V třívozové jednotce je 83 kilometrů kabelů, ve čtyřvozové 104 km kabelů.
- V jednom třívozovém vlaku najdete 215 řídicích a komunikačních počítačů.

A jen pro zajímavost. Odolnost nových vlaků se testovala na modelu v měřítku 1 : 25 ve speciálním aerodynamickém tunelu vědeckovýzkumného pracoviště Výzkumného a zkušebního leteckého ústavu. „Potřebovali jsme ověřit vlastnosti vlaku, zejména jeho chování při silném bočním větru a dalších klimatických podmínkách reálného provozu. Umístili jsme ho na speciální natáčecí desku, která simulovala železniční násep, a v tunelu se podrobil testům při rychlosti proudění vzduchu až 270 km/h. Jsou to pro nás velmi důležité údaje při vývoji nové generace elektrických vlaků. Potřebujeme mít jistotu, že obstojí i v extrémních klimatických podmínkách a bude za všech okolností bezpečný,“ dodal Tomáš Ignačák.

Moc se těšíme, co na nové vlaky v roce 2028 řeknete. A slibujeme, že vás jimi po zkušebních jízdách svezeme ještě o něco dříve. ●

technologie

Autobusoví rekordmani: největší, nejrychlejší i nejúspornější stroje světa

Po silnicích celého světa jezdí miliony autobusů. Některé z nich však přepisují tabulky rekordů. Přinášíme výběr těch nejzajímavějších.

 Tomáš Pilný Wikipedia a archiv

Nejrychlejší autobus

1

Sériové autobusy mají rychlost kvůli bezpečnosti obvykle omezenou na 100 až 120 km/h. Existují však speciálně upravené rekordní stroje. Za nejrychlejší autobus světa je často označován upravený Superbus nizozemského konstruktéra Wubba Ockelse, který byl navržen pro rychlost až 250 km/h. Šlo však o experimentální vozidlo, nikoli klasický linkový autobus.

Největší kapacita

2

Pokud jde o běžný provoz, prvenství patří modelům typu Super CityTrain nebo moderním brazilským dvoukloubovým autobusům. Například Volvo Gran Artic 300 uveze až 300 cestujících a nahrazuje hned tři klasické městské autobusy. Je určen především pro systémy BRT (Bus Rapid Transit), kde funguje jako metro na pneumatikách.

3

Nejdelší autobus v pravidelném provozu

V běžném městském provozu zaujal prototyp AutoTram Extra Grand z Německa. Měřil 30,7 metru a nabídl místo až pro 256 cestujících. Přestože šlo především o technologický prototyp, několik let byl testován v provozu v Drážďanech.

Nejúspornější autobusy

Moderní elektrické autobusy spotřebují přibližně 0,7 až 1,3 kWh na kilometr, což při plném obsazení znamená jen několik watthodin na jednoho cestujícího a kilometr. Ve srovnání s osobním automobilem jde o jednu z energeticky nejefektivnějších forem silniční dopravy. Výrobci pravidelně představují úspornější modely při testech na uzavřených tratích, ale výsledky se liší podle trasy, počasí i zatížení.

Nejdelší cesta autobusem

Do Guinnessovy knihy rekordů se dostala výprava tří Britů, kteří během 392 dnů ujeli autobusem 87 367 kilometrů napříč 18 státy. Jejich červený londýnský Routemaster projel Evropu, Asii, Austrálii i Ameriku.

5

Nejdelší autobus na světě

Guinnessova kniha rekordů jako nejdelší autobus světa uvádí DAF Super CityTrain, který byl už v roce 1989 nasazen v konžské Kinshase. Tento silniční kolos měří 32,2 metru, skládá se z tahače a dvou přívěsů a pojme přibližně 350 cestujících. Jednou se do něj však údajně vtěsalo i kolem 600 lidí.

Nejvíce lidí v linkovém autobusu

Tento rekord oficiálně drží studenti krakovské technické univerzity, kteří do běžného jednopodlažního autobusu vměstnali 229 osob. Vozidlo přitom zvládlo krátkou zkušební jízdu, čímž byl tento počín oficiálně uznán Guinnessovou knihou rekordů. V roce 2012 se do podobného autobusu vměstnalo v polských Kielcích dokonce 246 středoškoláků.

Nejfotografovanější autobusy

Dvoupatrové autobusy běžně dosahují výšky kolem 4,3 až 4,4 metru, což je praktická hranice kvůli mostům a tunelům. Doubledeckery se staly symbolem měst jako Londýn nebo Hongkong a často se objevují na pohlednicích a turistických webech.

Nejdelší autobusová linka

Za jednu z nejdelších pravidelných autobusových linek světa bývá označováno spojení mezi Limou a Rio de Janeirem, dlouhé přibližně 6 200 až 6 400 kilometrů. Cesta trvá více než 100 hodin, tedy přibližně čtyři až pět dní čisté jízdy.

Lima

9

Rio de Janeiro

10

Budoucí rekordy

Vývoj autobusů se dnes soustředí především na bezemisní provoz. Výrobci testují vodíkové pohony, autonomní řízení i rychlé nabíjení během několika minut. Lze očekávat, že budoucí rekordy už nebudou patřit největším nebo nejrychlejším vozidlům, ale autobusům s nejdelším dojezdem, nejnižší spotřebou energie nebo plně autonomním provozem.

Urbex – skrytý půvab rozpadajícího se světa

 Vít Štěpánek

 Vít Štěpánek, www.opustenamista.cz

Místo načančaných zámeckých komnat jen zborčené stěny, chrám bez střechy, továrna s vymlácenými okny a na cihlu oholenými zdmi. Výpravy za opuštěnými, zanedbanými a zapomenutými stavbami se v posledních letech staly trendem, kterému se věnuje spousta lidí. Na jednu takovou vás teď vezmeme.

↑ ① Jánské koupele, Opava

Bývalé lázně Jánské koupele (Bad Johannisbrunn) se nacházejí v údolí řeky Moravice nedaleko Opavy. Léčivé prameny se v místě využívaly nejméně od roku 1640, vlastní lázně vznikly počátkem 19. století a rychle vzkvétaly. K tomu přispěla krásná poloha v údolí Moravice a zejména blízkost Opavy, tehdejšího zemského hlavního města. Lázně fungovaly až do roku 1940, po skončení druhé světové války však na areál dopadly politické změny včetně znárodnění.

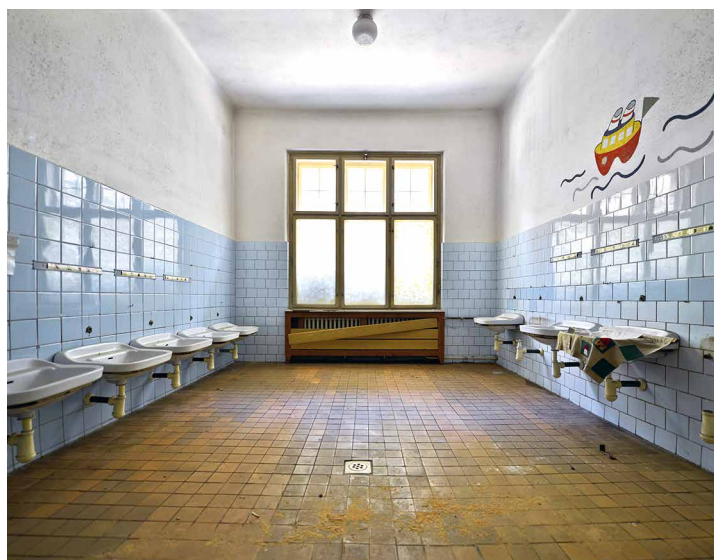
Bývalé Jánské koupele pak fungovaly jako ozdravovna a rekreační středisko ROH, totální úpadek, vedoucí až k dnešnímu neutěšenému stavu, však začal paradoxně až za svobodných poměrů po roce 1989. Poslední rekreační sezona proběhla v roce 1993. Objekty jsou v soukromém vlastnictví, ale v současnosti je nikdo neudrhuje. Rozsáhlý areál, sestávající mj. z léčebného domu, správní budovy, několika penzionů a pavilonu nad pramenem Pavla, proto chátrá. Léčivá voda bez užitku odtéká do řeky a bývalé lázně trpí vedle absence údržby také vandalismem.

↓ ② Kostel svatého Blažeje

Jako zjevení působí torzo kostela svatého Blažeje u osady Branišov (německy Branischau) nedaleko západočeské Toužimi. Ruina někdejšího svatostánku stojí o samotě na břehu velkého rybníka pod strmými svahy stolové hory Třebouňský vrch. Kostel z počátku 18. století těžce utrpěl následkem poválečných běsů. Po nuceném vysídlení místních obyvatel přišla dlouhodobá neúdržba a zkázu dokončil úder blesku, po kterém ze svatostánku zbyly jen obvodové zdi.

Blýskat na lepší časy se začalo teprve od roku 2007, kdy se o záchranu objektu začalo starat zapsaný spolek Cesta z města. Kostel je v současnosti stabilizovaný, byť stále nemá střechu, a občas se v něm pořádají příležitostné akce. Během nich lze vstoupit i do interiéru, jindy je možné nahlédnout alespoň přes vstupní mříž. Upravené je i okolí, na travnatém plácku u chrámu občas přespávají trampové.

↑ ③ Ozdravovna Jetřichovice

Spíše jako honosné panské sídlo působí při pohledu z dálky bývalá ozdravovna na okraji Jetřichovic. Jejího otevření v roce 1927 se účastnil sám prezident T. G. Masaryk a stavba léta sloužila jako důkaz, že republika se umí postarat o děti postižené alergiemi či astmatem ze sociálně slabších rodin.

Ozdravovna sloužila svému účelu do roku 2005, kdy byl provoz ukončen a vybavení rozprodáno či rozkradeno. Po několika majetkových přesunech má objekt soukromého vlastníka. Tomu se však plány na velkolepou přestavbu na luxusní hotel s restaurací zatím nedaří zrealizovat.

↑ 4 Vápenska Řeporyje

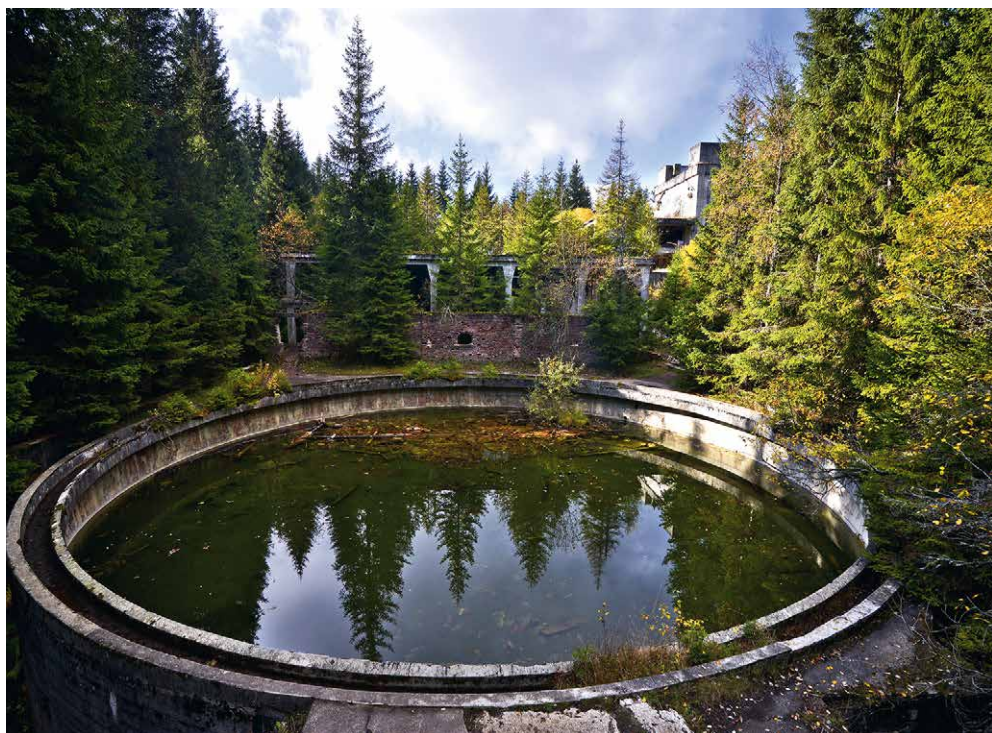
Leží sice v těsné blízkosti velkého pražského sídliště Velká Ohrada, přesto dnes k bývalé vápence Biskup, Kvis a Kotrba v katastru městské části Praha-Řeporyje mnoho lidí nezavítá. Továrna v Dalejském údolí, založená v roce 1895, využívala po desítky let k výrobě vápna kvalitní vápence těžené v bezprostředním okolí. Provoz fungoval i po zestátnění po 2. světové válce, v roce 1968 však byl ukončen a areál postupně chátral. Zkázou přinesl požár v roce 2000, jehož následkem se někdejší průmyslový provoz proměnil v ruinu.

Torzo bývalé vápenky je volně přístupné a jeho téměř apokalyptické kulisy dnes občas slouží sprejerům, hráčům paintballu a samozřejmě i nadšencům pro urbex. S opatrností se lze podívat i do skalního tunelu (za železnicí), kterým vedla vlečka přivážející do vápenky vytěžený kámen z přílehlého lomu Vokounka. V okolí jsou k vidění i další opuštěné lomy s pozůstatky technických zařízení.

→ 5 Důl Sauersack

Cín se v okolí dnes zaniklé osady Rolava (Sauersack) na vrcholové planině Krušných hor získával už od 15. století. Největší rozmach nastal až za 2. světové války, kdy tu okupační německé úřady nechaly vybudovat ohromný komplex na těžbu a úpravu cínových rud se dvěma těžebními šachtami. V dole pracovaly stovky lidí, převážně francouzští a ruští váleční zajatci.

Po konci války těžba skončila, doly se začaly postupně propadat a budovy na povrchu zchátraly nebo úplně zanikly. Stejný osud potkal i vysídlenou osadu, která v roce 1930 čítala více než 1 000 duší. V areálu bývalého dolu, kterému se dodnes lidově říká ciňák nebo Sauersack, zůstalo železobetonové torzo úpravny rudy, nádrží na zahušťování kalů a betonové základy satelitních budov.

→ ⑥ Zámek Luka

Ačkoli leží jen pár kilometrů od hlavní silnice (již brzy dálnice) spojující Prahu a Karlovy Vary, vypadá to v osadě Luka (Luck) na úpatí Doupovských hor jako na konci světa. Poloha v bývalých Sudetech, navíc v blízkosti velkého vojenského prostoru způsobila, že z původních pěti set obyvatel tu dnes žije sotva desetina. A tomu odpovídá i stav tamního zámku, vzniklého přestavbou ze starší tvrze v 17. století. Budo-
vě zasadilo drtivou ránu poválečné nucené vysídlení německého obyvatelstva a zejména následné „hospodaření“ socialistického státního statku.

Zámek Luka je dnes dlouhodobě neudržovaný a v havarijním stavu, jeho další osud je nejasný. Kdo se odváží dovnitř, tomu se otevře pohled na polozřícené zdi, propadlé stropy i schodiště zdánlivě visící na posledních zbytcích podpěr. Na návrší nad osadou se nachází další zajímavý objekt – torzo židovského hřbitova. Za války zničili hřbitov nacisté a poté už ho nikdo neobnovil. Dochovala se ohradní zeď a torzo vstupní brány, zbytky náhrobků budete však na zarostlém hřbitově hledat jen obtížně.

↓ ⑧ Továrna na lustry Elias Palme

Kamenický Šenov býval jedním z nejvýznamnějších center sklářství v Čechách a tamní secesní továrna na lustry Elias Palme se řadila mezi prestižní sklářské podniky. Rozsáhlý secesní areál vznikl na počátku 20. století pro firmu Elias Palme & Co., která vyráběla luxusní křišťálové lustry. Ty se vyvážely do celého světa, visí například v milánské opeře La Scala. Ve firmě v dobách největší slávy pracovalo na 500 lidí, především sklářů.

Poválečný úpadek úpadkem zánrodně sklářské výroby vyvrcholil uzavřením provozu v roce 1972. Od 90. let začal areál nezadržitelně chátrat a od demolice jej zřejmě zachránilo až prohlášení za kulturní památku v roce 2007. Objekt bývalé továrny v současnosti spravuje Nadační fond Eliáška s cílem jej postupně rekonstruovat, nicméně budovy zatím zůstávají v dezolátním stavu. ●

↑ ⑦ Podzemní továrna Richard u Litoměřic

Jen málo míst v Česku má tak temnou historii jako bývalý hlubinný vápencový důl Richard na okraji Litoměřic. Nacisté v něm totiž od roku 1944 začali budovat rozsáhlou podzemní továrnu pro zbrojní výrobu a využívali k tomu nucené práce vězňů z nedalekého koncentračního tábora v Terezíně. Během necelého roku tam následkem otrockých podmínek zahynulo asi 4 500 lidí.

Po válce začaly podzemní prostory sloužit jako skládka odpadu včetně toho radioaktivního a objekt dnes není přístupný. Alespoň částečně se sem lze podívat prostřednictvím expozice umístěné v podzemní chodbě pod litoměřickým náměstím. Její součástí je 24 informačních panelů, dobové snímky nebo části původního vybavení.

Hasiči v akci

t sbory dobrovolných hasičů
Pitín a Hněvkovice

f archiv

Mezi subjekty, kterým Arriva finančně přispěla na jejich činnost, jsou i sbory dobrovolných hasičů. Požádali jsme jejich členy o zábavné či dramatické příběhy, které při své práci zažívají.

Když řidič kladovky utne špičku

(příběh Sboru dobrovolných hasičů Pitín)

Stavění máje je u nás v obci tradice jako řemen. Aby to ale nebylo pořád jen na jedné zádech, máme mezi spolky zavedený spravedlivý systém. Střídáme se my hasiči, fotbalisté, orlové a Český červený kříž. Každý rok má na starosti celou tu parádu jiná parta, ale ostatní ji v tom nenechají a chodí pomáhat.

Je třeba říct, že my hasiči v tom máme už slušnou praxi. Každý rok přiložíme ruku k dílu a pomáháme stavět májku všem ostatním spolkům. Vždycky to běželo jako po másle. Tedy až do letoška, kdy organizace akce opět připadla našemu sboru.

Program začal podle plánu a všichni se těšili na hlavní hřeb odpoledne - vyzvednutí naší krásně

nazdobené májky do výšky. Přijela kladovka, tedy nákladní auto s hydraulickou rukou, a přípravy byly v plném proudu. Lana bezpečně upevněná. Jenže řidič měl očividně horkou krev. Jakmile dostal pokyn ke zdvihu, vzal za páku až příliš zhurta. Ruka sebou mocně cukla, ve vzduchu to ošklivě křuplo a všem přítomným na vteřinu zatrnulo. Špička máje ten náhlý náraz nevydržela a zlomila se přímo před očima půlky vesnice.

Nastal okamžik ticha, napětí by se dalo krájet. Stavět májku celé roky všem ostatním spolkům bez jediného problému a pak si tu vlastní zlomit přímo při našem ročníku? To by pro nás byla pořádná ostuda. Jenže jako hasiči jsme zvyklí zasahovat v krizových situacích a improvizace pod tlakem je naše nejsilnější zbraň. A hlavně - měli jsme skvělé spojení.

Doslova nás zachránil folklorní soubor. Když viděli, co se stalo, pohotově nastoupili v krojích na plac

a spustili svoje pásmo tanců a písniček. Diváky skvěle zabavili a udrželi výbornou náladu, zatímco my jsme získali drahocenný čas na záchranou akci. Chlapci mezitím přinesli pily, zkrácený kmen se za pár minut zarovnal, zbytek zeleného vršku se znovu pevně připevnil, pentle se přerovnály a všechno bylo připraveno k druhému pokusu. Řidič kladovky už si dal podruhé velký pozor a pracoval s citlivostí hodináře.

I přes prvotní karambol tak kmen nakonec bezpečně zapadl do země a májka se hrdě tyčila k nebi. Stojí tak vysoko a na tak dobrém místě, že je nepřehlédnutelná a krásně viditelná i z vlaků, které projíždějí přes naši obec. Všichni si oddechli, rozproudila se zábava a nakonec jsme se celé příhodě u piva společně zasmáli. Hlavní je, že máj stojí, a my máme díky souboru i řidiči kladovky do kroniky další historku, na kterou budeme ještě dlouho vzpomínat.

Požár lesa

(příběh Sboru dobrovolných hasičů Hněvkovice)

Naším největším zásahem byl požár lesa v lokalitě Kouty u nás v Hněvkovicích před více než šesti lety. Jeho příčinou byla nezodpovědnost pracovníků firmy, kteří zde pálili dřevní hmotu po kácení stromů. Ten den propuklo v celém Kraji Vysočina 94 lesních požárů.

Náš zásah začal v obci Jiřice. U rybníka Humpolák jsme plnili cisterny vodou. Kolem 12. hodiny začal hořet les v lokalitě Kouty. Vlivem sucha a větru se oheň rychle šířil. Naše jednotka byla povolána zpět do Hněvkovic. Po našem příjezdu už tu byly jednotky hasičů z Bystré, Komořovic, Mladých Bříšť, Želiva, Košetic a Humpolce. Okamžitě jsme se pustili do hašení. Nasadili jsme požární stříkačku PS-12 a tři vedení hadic B a C. Některé jednotky plnily cisterny vodou u rybníka pod Hněvkovickým dvorem. Ostatní jednotky zajišťovaly stříkačkami dálkovou dopravu vody na požářiště. Naš sbor také obstarával občerstvení pro ostatní sbory.

Společnými silami profesionálních a dobrovolných hasičů se nám podařilo oheň uhasit asi kolem druhé hodiny v noci. Druhý den potom ještě na místě drželi pohotovost hasiči HZS Humpolec. Díky nasazení všech sborů se nám podařilo zabránit ještě větším škodám na majetku. ●

Padesát let na našich hlavách. Jak se měnily módní účesy

Některé účesy dokonale vystihují svou dobu. Stačí se podívat na staré fotografie nebo filmy a většinou okamžitě poznáme, ze které dekády pocházejí. A často platí jednoduché pravidlo: čím módnější byl účes tehdy, tím úsměvněji působí dnes.

t Rudolf Král f ChatGPT

70. léta

70. léta: Odpor ke konvencím

Dámy: vrstvený rozčuchaný střih (shag)

Sedmdesátá léta opustila dokonale upravené účesy z padesátých a jednoduché dlouhé vlasy ze šedesátých let a dala přednost přirozenosti. Vrstvený, lehce rozčuchaný střih zvaný shag dodával vlasům objem, pohyb a uvolněný vzhled. Jeho kouzlo spočívalo právě v určité nedokonalosti a rozevlátosti. V Americe jej proslavily herečky jako Jane Fonda nebo Goldie Hawn.

Pánové: dlouhé vlasy

Dlouhé vlasy, jež se v šedesátých letech staly symbolem hnutí hippies, se přenesly i do další dekády. Nosili je muzikanti, básníci, první počítačovní nadšenci i obyčejní mladí muži, kteří chtěli dát najevo svou nezávislost. V tehdejší Československu byly dlouhé vlasy navíc vyjádřením vzdoru vůči komunistickému režimu. Nosili je muzikanti z Plastic People of the Universe nebo Jiří Schelinger i herci Jiří Hrzán či Jiří Bartoška.

80. léta: Hlavně se toho nebát

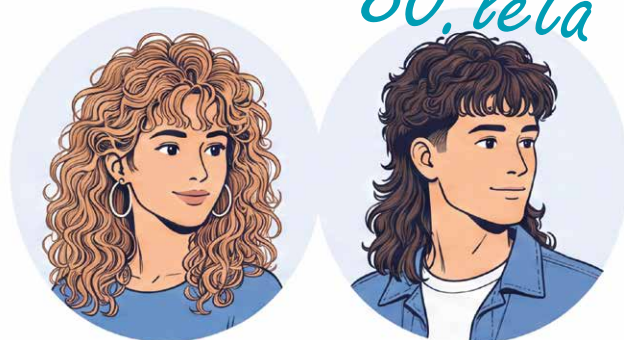
Dámy: trvalá (perm)

Ženy v osmdesátých letech milovaly objem. Vlasy si natáčely, tupírovaly a zpevňovaly pořádnou dávkou laku. Trvalou měly tehdy na hlavě zpěvačky pop music Cher, Whitney Houston, Helena Vondráčková nebo Petra Janů, herečky Barbra Streisand, Olivia Newton-John či Ladka Kozderková, stejně jako úřednice, učitelky i ženy v domácnosti. Kdyby osmdesátá léta měla svou vlajku, byly by na ní kulma a natáčky.

Pánové: mullet

Na trvalou si potrpěli i někteří pánové (Jon Bon Jovi, Michael Jackson či Peter Dinklage), ale nás víc zaujal mullet. Krátké vlasy vpředu i po stranách a dlouhé vzadu zpopularizoval už v sedmdesátých letech David Bowie, zlatou éru ale zažil tento sestřih na přelomu osmdesátek a devadesátek. Symbolem stylu „vpředu byznys, vzadu párty“ se u nás stal Jaromír Jágr a spolu s ním se takhle stříhala i spousta tehdejších prvotních fotbalistů a jejich fanoušků.

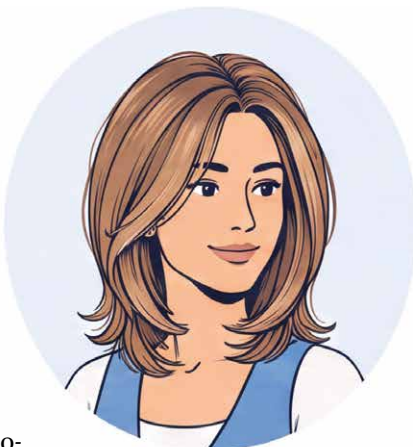
80. léta

90. léta: Přirozenost a filmové vzory

Dámy: vrstvený střih (Rachel)

Poté, co se Jennifer Aniston začala objevovat v seriálu Přátelé jako Rachel Greenová, nemuseli se kadeřníci zákaznic ani ptát, jak to chtějí ostříhat. Vrstvený střih po ramena kombinoval eleganci, praktičnost i lehkou nedbalost a dodával ženám a dívkám mladistvě rošťácký vzhled. Účes je tak těsně spojen se seriálovou postavou Jennifer Aniston, že ho dokonce pojmenovali Rachel.

90. léta

Pánové: pěšinka uprostřed (curtain hair)

Vlasy rozdělené uprostřed a spuštěné do stran se staly poznávacím znamením dvou velkých hezounů devadesátých let. Tento styl však vyznávaly nejen slavné hollywoodské hvězdy Leonardo DiCaprio a Brad Pitt, nosili jej i další herci, sportovci nebo členové populárních chlapeckých kapel. V Česku jsme s podobným sestřihem mohli vidět třeba herce Jiřího Langmajera nebo fotbalistu Vladimíra Šmíceru.

Nultá léta: Hudební a fotbalová rebelie

Dámy: emo střih

Výrazně sestříhané vlasy, asymetrická ofina přes jedno oko a tmavé barvy - to jsou poznávací znamení stylu emo, který v první dekádě nového tisíciletí frčel hlavně u teenagerů. Česali se podle androgynního frontmana skupiny Tokio Hotel Billa Kaulitze a s oblibou dávali najevo vypjaté emoce jako protest proti okolnímu světu, který je nechápe. Ačkoliv bychom mezi nimi našli více dívek, byly emo střih, móda a líčení populární i mezi mladými muži.

0. léta

Pánové: falešné číro (faux hawk)

Účes proslavil fotbalista s nejlepším kadeřníkem na světě David Beckham, který takhle ostříhaný hrál i na mistrovství světa v Japonsku a Jižní Koreji. Podle něj potom začaly falešné číro nosit miliony kluků a mužů po celém světě. Je to modernější, krotší a méně údržby vyžadující variace na klasické číro, jímž dlouho před Beckhamem šokovali američtí a britští panáčky nebo Robert De Niro ve slavném filmu Taxikář.

10. léta

10. léta: Minimalismus a univerzálnost

Dámy: prodloužené mikádo (lob – long bob)

Navazovalo na střihy, které proslavil už kadeřník Vidal Sassoon, ale jeho velký návrat přišel až po roce 2010. Kadeřníci celebrit začali lob prezentovat jako ideální přechodný střih pro ženy, které chtěly změnu, ale bály se jít úplně na kluka. Od té doby střih z módy vlastně nevyšel, nosí ho herečky Emma Stone, Margot Robbie či Tereza Ramba nebo zpěvačka Rihanna.

Pánové: podstřížený účes (undercut)

Vyholené boky a delší vlasy nahoře patřily k nejpopulárnějším a nejuniverzálnějším mužským účesům dvacátého století a zažívají renesanci i v novém tisíciletí. Ke kořenům, kdy undercut před více než sto lety nosili dělníci a příslušníci pouličních gangů, vrátil tento styl seriál Gangy z Birminghamu. Vedle Cilliany Murphyho měl undercut i Brad Pitt v Hanebných panchartech a Železném srdci, z českých celebrit ho rád nosí například Leoš Mareš.

20. léta: Trendy ze sociálních sítí

Dámy: vlčí střih (wolf cut)

Kombinace vrstveného střihu, lehkého chaosu a inspirace sedmdesátkovým stylem. Současnou popularitu získal díky jihokorejské popkultuře, kolem let 2019 a 2020 s ním začaly experimentovat tamní K-popové hvězdy a herečky. Androgynní styl, kombinující jemnost, retro i rebelii, se přes sociální sítě rozšířil do celého světa. Oblíbily si ho například hudebnice Billie Eilish a Miley Cyrus nebo hvězda seriálu Wednesday Jenna Ortega.

Pánové: brokolicový účes (broccoli hair)

Účesu sestávajícímu z krátkých boků a kudrnatého vršku a připomínajícímu hlavičku brokolice se v kadeřnictvích po celém světě přezdívá trvalá generace Z. Mladí influenceri, streameri a tiktokeři si ho oblíbili, protože nadýchané kudrlinky padající do čela vypadají dobře na krátkých videích na sociálních sítích a přitahují pozornost. Ikonou stylu broccoli hair je Timothée Chalamet, u nás ho hrdě nosí třeba Adam Mišík.

20. léta

↓ Účesy se vracejí

Co se týče účesové módy, platí jedno pravidlo – nic nezmizí navždy, vše se v nějaké inovované podobě vrací. Dnešní kadeřníci znovu objevují shag, modernizují mullet a vracejí objem, který kdysi vládl osmdesátým létům. Možná se dnes usmíváme nad brokolicovým účesem, ale za dvacet let bude i on připomínkou své doby. Každý styl navíc vypovídá také něco o tom, jak jsme přemýšleli, co jsme cítili, čemu jsme věřili a proti čemu jsme se bouřili.

Malé dějiny spodního prádla

Věděli jste, že podprsenky pomohly vyhrát válku nebo že střih pánských slipů inspiroval Tarzan? Historie spodního prádla je protkána absurdními událostmi a vtipnými zvraty. Několik jsme jich pro vás vybrali.

 Tomáš Pilný
 Adobe Firefly

Tarzan a slipová revoluce

Až do 30. let nosili muži většinou jednoduché spodní prádlo nebo volné trenýrky. V roce 1935 však firma Coopers přišla s revoluční novinkou – ikonickým střihem do "Y", inspirovaným mimo jiné plavkami, které nosil filmový představitel Tarzana Johnny Weissmüller. Prvních 600 kusů slipů se v Chicagu vyprodalo během jediného odpoledne.

Nylonové šilenství

V roce 1940 uvedla firma DuPont na trh nylonové punčochy, jež způsobily mezi zákaznicemi pozdvižení. Byly levné, držely tvar a byly pružnější a odolnější než hedvábné punčochy. Jenže po japonském útoku na Pearl Harbor potřebovala americká armáda spoustu nylonu na padáky a nylonky se skoro nedaly sehnat. Ženy si proto na zadní stranu lýtky kreslily linku tužkou na oči, aby to vypadalo, že na sobě mají punčochy.

Dva kapesníky a kousek stuhu

V roce 1910 se mladá Američanka Mary Phelps Jacob chystala na ples. Tehdejší těžký korzet jí však trčel z večerních šatů. Se služebnou proto vzaly dva hedvábné kapesníky a stuhu a sešily vůbec první moderní podprsenku. Vynález si Mary nechala patentovat a později ho prodala firmě Warner Brothers Corset Company za 1 500 dolarů.

Lodě místo korzetu

Za první světové války vyzvala americká vláda ženy, aby přestaly kupovat korzety s kovovými kosticemi. Spojené státy totiž potřebovaly kov na válečnou výrobu. Tímto krokem se podle tehdejších odhadů ušetřilo zhruba 28 tisíc tun oceli, což stačilo na stavbu dvou bitevních lodí. Po válce už korzety nikdy nezískaly své někdejší dominantní postavení.

Podprsenka pro pravou lásku

Japonská značka Ravijour představila v roce 2014 marketingový koncept podprsenky True Love Tester. Pomocí senzoru srdečního tepu a aplikace měla rozpoznat silné vzrušení a teprve poté umožnit rozepnutí přezky. Šlo spíše o reklamní experiment než o běžně prodávaný výrobek.

Tanga střídá babičkovská klasika

Zatímco přelom tisíciletí patřil tangám, vyकुující z nízko posazených džín, generace Z dává přednost pohodlí. Do módy se tak vrátily vysoké bavlněné kalhotky, které nosily naše babičky či spíše prababičky. Nyní je propaguje Kim Kardashian se svou značkou SKIMS nebo Rihannin brand Savage X Fenty.

Počkejte,
nejedeme přece
Tour de France!

Ztracená a nalezená

Rudolf Král

Petr Kozlík

Kudy
ted?

↑ Byla jsem čerstvě po rozchodu s přítelem a kamarádka mě spolu se svou cyklopartou vytáhla na kolo. Neseděla jsem na něm spoustu let a ani předtím jsem nebyla žádná velká cyklistka.

Ááááá!!!

Tak to se
nepovedlo.

↑ Seděla jsem tam s naraženým loktem a natlučeným kolenem a připadala jsem si jako úplný nemešlo. Potom se ale objevil ON.

Jste
v pořádku?

Já ano, ale
kolo ne.

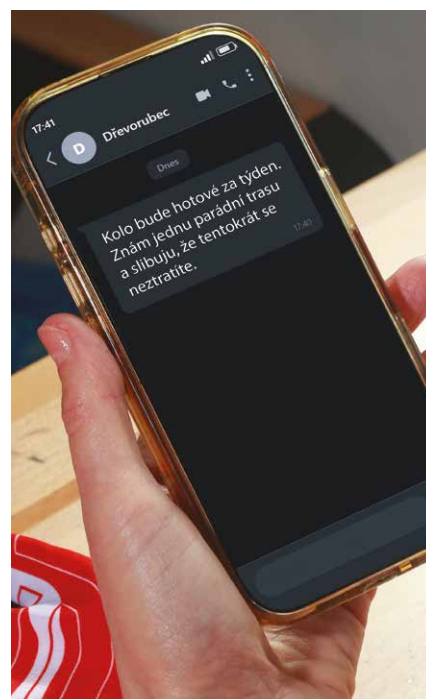
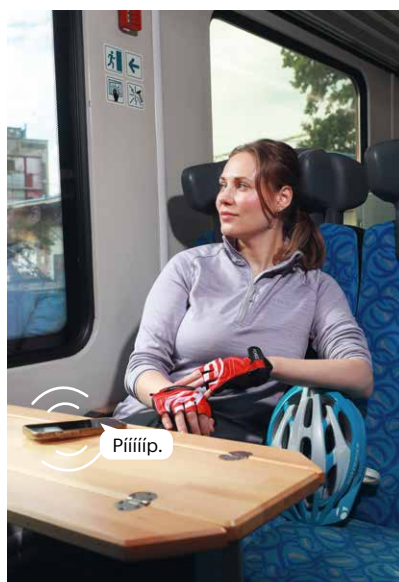
Co teď?

Nějak jsem to
srovnal, ale
jet na tom
nemůžete.

Často
zachraňujete
ztracené
cyklistky?

Jste
moje
premiéra.

↑ Vlak se dal do pohybu, za oknem ubíhala krajina a já si říkala, jestli se ozve. Třeba si to číslo vzal jenom tak nebo si ho blbě napsal do mobilu...

Chytré hodinky ukazují příběh našeho života

Ještě před deseti lety byly chytré hodinky především hračkou pro technologické nadšence. Nenápadný doplněk se dnes stal osobním asistentem, trenérem i zdravotním rádcem. A zároveň symbolem současného životního stylu. Nosí je studenti, manažeři, sportovci i senioři.

 Rudolf Král Pexels

Pro své majitele jsou chytré hodinky nepostradatelným společníkem. Měří jim kroky, tep, kvalitu spánku, připomínají schůzky, umožňují platit v obchodě nebo přijmout telefonát. Jejich vliv však sahá mnohem dál. Chytré hodinky mění způsob, jakým přemýšlíme o sobě i o svém těle, jak komunikujeme s přáteli i jak se prezentujeme na sociálních sítích.

Život pod dohledem dat

Ještě nikdy jsme neměli k dispozici tolik informací o svém těle. Každé ráno se můžeme podívat, kolik hodin jsme spali a jak hodinky odhadují dobu strávenou v jednotlivých fázích spánku, jaká byla naše průměrná tepová frekvence nebo jak algoritmus hodnotí naši regeneraci a připrave-

nost na dnešní trénink. Večer pak zkontrolujeme počet kroků, spálené kalorie nebo čas v pohybu.

Řada studií ukazuje, že používání nositelné elektroniky může zvyšovat fyzickou aktivitu. Chytré hodinky nás motivují k lepším výkonům a stejně tak nás upozorňují na naše nedostatky. Když člověk zjistí, že místo cílených deseti tisíc kroků ujde sotva polovinu, začne pravděpodobně přemýšlet, jak to číslo zvýšit. Třeba potom přestane jezdit výtahem, vystoupí o zastávku dříve a zbytek dojde, nebo si dokonce večer půjde zaběhat.

Velmi užitečné mohou být také zdravotní funkce, k jejich hodnotám bychom však měli přistupovat s rezervou. Některé modely umějí například upozornit na neobvyklou

srdeční aktivitu nebo odhadovat saturaci krve kyslíkem. Přestože nenahrazují lékařské vyšetření, mohou v některých případech upozornit na problém dříve, než si ho člověk sám uvědomí. Chytré hodinky tak přispívají k tomu, že ti, kteří je nosí, většinou věnují svému zdraví a kondici více pozornosti, než by jim věnovali bez této technologie.

Zdravotní stav jako skóre

Jisté riziko však spočívá v tom, že chytré hodinky data pouze neukazují, ale také je hodnotí. Spánek dostane známku 72 bodů ze sta možných, oranžová barva na pomyslném semaforu označuje úroveň regenerace, denní cíl kroků jsme splnili například na 80 procent. Spolu s tím začí-

ná nenápadná změna našeho myšlení. Postupně se přestáváme řídit tím, jak se skutečně cítíme, a stále více důvěřujeme tomu, co říká displej. Když hodinky oznámí, že jsme spali špatně, můžeme začít svou únavu vnímat intenzivněji. Když vyhodnotí regeneraci jako nedostatečnou, připadá nám najednou, že dnešní úkoly nezvládneme, přestože jsme se předtím cítili dobře.

Na riziko přílišného spoléhání na data z nositelných zařízení upozorňuje také psychologka Kelly Glazer Baron z Rush University. Ve své průkopnické práci *Orthosomnia: Are Some Patients Taking the Quantified Self Too Far?*, publikované v odborném časopise *Journal of Clinical Sleep Medicine* v roce 2017, popisuje pacienty, kteří začali věnovat větší pozornost údajům z chytrých hodinek než vlastnímu tělu. Podle autorky může například snaha dosáhnout nejvyššího hodnocení spánku paradoxně vést ke zvýšené úzkosti a reálnému zhoršení kvality spánku. Pro tento jev zavedla označení *orthosomie*.

Algoritmy nejsou neomylné

Výrobci chytrých hodinek investují značné prostředky do vývoje algoritmů, které dokážou každý den zpracovat velký objem dat. Na základě stále podrobnějších měření jim proto mnozí uživatelé začali bezmezně věřit. Jenže ani ty nejdražší hodinky nejsou tak přesné jako lékařské přístroje. V případě měření spánku, stresu nebo energetického výdeje jde pouze o odhady založené na matematických modelech. Přesnost se liší podle výrobce, typu senzoru i konkrétní situace.

Jakékoliv spotřebitelské nositelné technologie bychom proto měli brát především jako cenný nástroj ke sledování dlouhodobých trendů a podporu zdravějšího životního stylu, nikoli jako prostředek pro přesnou diagnostiku zdravotního stavu. Údaje ze spotřební elektroniky bychom neměli vyhodnocovat a interpretovat bez souvislosti s naším celkovým zdravotním stavem a subjektivním pocitem.

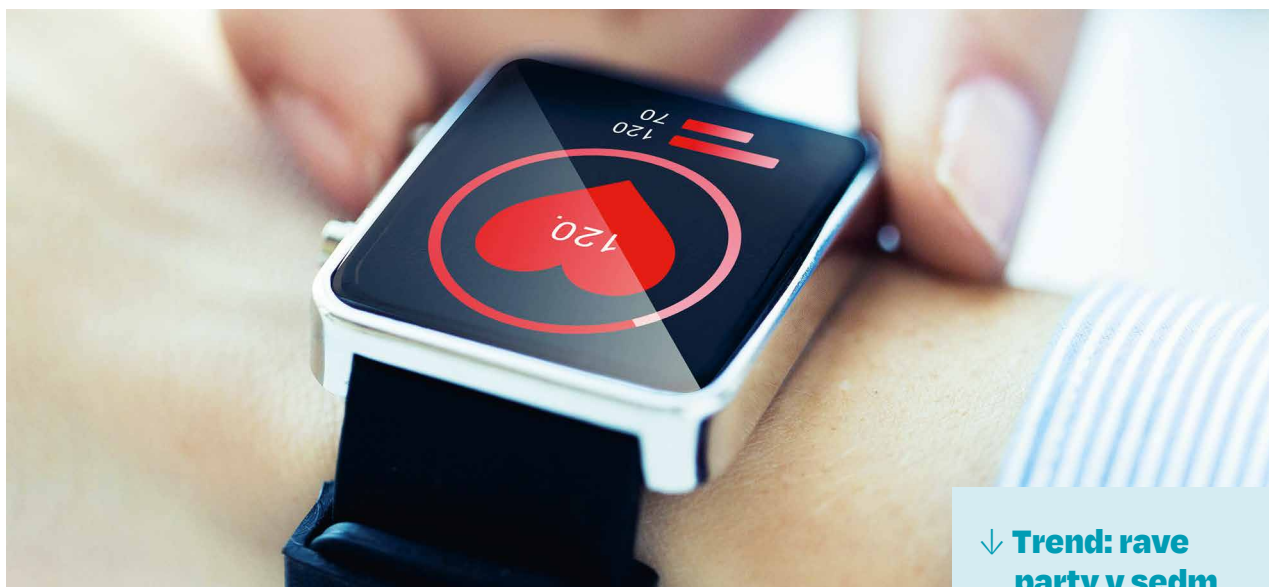
Měli bychom stále vnímat i signály vlastního těla, které žádný algoritmus nedokáže zcela nahradit. Jestliže se cítíme dobře, nemusíme panikařit kvůli jedné horší statistice. A necítíme-li se ve své kůži, neměli bychom se uklidňovat jen proto, že hodinky ukazují zelené hodnoty. Ve chvíli, kdy se každé ráno stane skóre na displeji důležitější než signály, jež nám vysílá vlastní organismus, přestává být technologie pomocníkem a stává se zdrojem stresu.

Právě problematickému používání fitness technologií a nadměrnému soustředění na měřená data se v posledních letech věnuje stále více psychologů. Jde o stav, kdy člověk začne přizpůsobovat svůj život výhradně požadavkům aplikace. Vyjde a sejde schody ještě několikrát nahoru a dolů jen proto, aby uzavřel denní cíl. Jde běhat navzdory nemo-ci nebo odmítne odpočinek, protože nechce přerušit několikátý denní sérii splněných aktivit. Případně naopak propadne úzkosti pokaždé, když hodinky ukáží horší hodnoty.

Nová forma sebe prezentace

Sociální sítě jsou plné fotografií dokončených maratonů, map uběhnutých tras nebo statistik z chytrých hodinek. Zdravý životní styl se stal součástí osobní značky mnohých z nás, způsobem, jak bychom rádi, aby nás ostatní vnímali. Promítá se

tak do naší prezentace na Facebooku nebo Instagramu, stejně jako do hovorů, které vedeme s přáteli a známými. Sdílení sportovních úspěchů přitom samo o sobě není špatné, naopak tím můžeme inspirovat ostatní, aby se začali více hýbat nebo si stanovili vlastní cíle. Problém nastává ve chvíli, kdy čísla přestanou být prostředkem a stanou se cílem. Někteří lidé získávají pocit vlastní hodnoty podle toho, kolik aktivit mohou zveřejnit nebo jak dobře jejich statistiky vypadají ve srovnání s ostatními.

Sociální sítě navíc fungují podle jednoduchého principu – ukazují hlavně úspěchy. Vidíme dokončené maratony, rekordní časy nebo stovky kilometrů na kole. Málokdo však zveřejní, jak se mu vůbec nechtělo cvičit nebo že kvůli únavě vynechal trénink. Takové prostředí může podporovat sociální srovnávání a u některých lidí i pocity méněcennosti. Máme dojem, že ostatní jsou výkonnější, disciplinovanější a zdravější než my. U některých lidí to může vést k rezignaci, u jiných naopak k tomu,

že začnou kvůli číslům přeceňovat své síly.

Najít rovnováhu

Vývoj chytrých hodinek bude pokračovat. Senzory budou přesnější, algoritmy chytřejší a množství měřených údajů poroste. Je pravděpodobné, že v budoucnu budou umět odhalovat zdravotní problémy ještě dříve, než se objeví první příznaky. Budeme se muset naučit rozlišovat mezi užitečnými informacemi a přemírou dat. Mezi zdravou motivací a tlakem na neustálý výkon. Mezi péčí o zdraví a posedlostí čísly.

Chytré hodinky nejsou ani záchráncem zdravého životního stylu, ani jeho nepřítelem. Jsou nástrojem. V ruce člověka, který je používá s rozumem, mohou pomoci vytvořit lepší návyky, motivovat k pohybu nebo včas upozornit na změny zdravotního stavu. Stejně důležité je umět je občas odložit. Naslouchat vlastnímu tělu, nebžet jen kvůli číslům a nehodnotit kvalitu dne podle grafů na displeji. ●

↓ Trend: rave party v sedm ráno

Elektronická hudba byla dlouho spojována především s nočním životem. V posledních letech se však rozšiřuje fenomén ranních rave akcí, který přináší hudbu, pohyb, kávu a komunitní setkávání často bez alkoholu a bez probdělé noci. Tyto party, s nadsázkou řečeno, vlastně začínají v době, kdy ty klasické obvykle končily. Místo návratu domů nad ránem účastníci začínají den během, krátkým cvičením nebo tancem na DJ set a poté odcházejí rovnou do práce. Spolu s hudebním zážitkem si tak na svých chytrých hodinkách odnášejí i záznam o uběhnutých kilometrech, spálených kaloriích nebo dosažených cílech.

Kouzla a iluze napříč časem

t Tomáš Pilný
f Kari Hendler a archiv

Kouzelníci a iluzionisté mají v Čechách a na Moravě bohatou tradici. Od středověkých kejklířů přes první divadelní iluzionisty až po dnešní oceňované mistry vede nepřerušovaná linie umělců, kteří dokázali spojit technickou zručnost s charismatem a vytvořit pro své publikum magický zážitek.

Už ze starověkého Egypta existují písemné zmínky o lidech, kteří dokázali pobavit panovníky zdánlivě nadpřirozenými výkony. Jedna z nejstarších dochovaných zmínek pochází z takzvaného Westcarova papýru, staroegyptského literárního díla, v němž vystupuje kouzelník Džedi na dvoře faraona Chufua. Ve středověku byla hranice mezi zábavným kouzelnictvím, alchymií a čarodějnickou magií velmi nejasná. Nejčastěji se tu objevovali kejklíři vystupující na tržističích a jarmarcích, kde bavili lidi triky s kartami, mincemi a dalšími rekvizitami.

Za otce moderního iluzionismu bývá označován francouzský kouzelník Jean Eugène Robert-Houdin, který v polovině 19. století přesunul kouzelnická vystoupení z hlučných tržišť do elegantních divadelních sálů. Na jeho práci navázaly další legendy světové magie, například Harry Houdini, proslavený svými únikovými čísly, či později David Copperfield, jenž po-

sunul velké scénické iluze na novou technickou úroveň.

Počátky kouzelnictví u nás

Nejstarší zmínky o kouzelnících na našem území pocházejí ze středověkých jarmarků. Putující kejklíři, provazochodci a žongléři tehdy bavili publikum jednoduchými, přesto ohromujícími triky. Často spojovali kouzla s humorem, hudbou nebo žonglováním. V 18. a zejména v 19. století se začaly objevovat první profesionální produkce v divadlech a kabaretech. Praha, Brno, Olomouc i další města se staly pravidelnými zastávkami evropských kouzelníků, kteří sem přiváželi nejmodernější iluze své doby. Diváci mohli poprvé vidět levitace, mizení osob nebo složité mechanické automaty.

Za skutečný mezník lze považovat vznik Magického klubu Praha v roce 1922. Šlo o první organizaci svého druhu na našem území, která sdružovala profesionální i amatérské kouzelníky,

pořádala odborné přednášky a soutěže i jinak podporovala vzájemnou výměnu zkušeností. Období první republiky můžeme pokládat za zlatý věk kouzelnického umění. Tehdejšími hvězdami byli například slavná kouzelnická rodina Kellnerů nebo hlavně na Moravě působící Mr. Pasparrth (Jan Zaorálek). Na činnost Magického klubu Praha navázal v roce 1969 Český magický svaz. Ten dodnes zastřešuje většinu profesionálních i amatérských kouzelníků v Česku a je členem světové organizace FISM.

Česká stopa ve světě

České kouzelnictví dalo světu osobnosti, které ovlivnily i ty největší globální hvězdy. V 70. letech slavil se svou manželkou velké mezinárodní úspěchy Karel Ocelík (Duo Absolon). Jejich slavná scénická iluze s tématem mušketýra a čarodějnice nadchla na festivalu v USA mladého Davida Copperfielda a stala se jednou z jeho inspirací k tvorbě velkých příběhových iluzí.

Absolutním fenoménem a nejznámějším českým vynálezcem kouzelnických principů byl brněnský rodák Lubor Fiedler. Původním povoláním chemik začal své objevné triky publikovat už v 50. letech (například slavný efekt Dental Dam – prostoupení mince gumovou blánou). V roce 1967 emigroval do Rakouska a jeho nápady dobyly svět. Fiedler proslul tím, že nevytvářel pouze nové varianty známých triků, ale vymýšlel na zakázku zcela nové. Vytvořil jich více než 70 a v roce 2012 za ně od Academy of Magical Arts v Hollywoodu převzal prestižní cenu za kreativitu.

Významné osobnosti české magie

Mezi nejznámější současné české a moravské kouzelníky patří Pavel Kožíšek, který popularizoval moderní scénickou magii prostřednictvím televizních pořadů, vlastního divadla i Muzea fantastických iluzí. Velkého mezinárodního

↓ Hlavní disciplíny moderní magie

Close-up (mikromagie)

Kouzlení v bezprostřední blízkosti diváků s kartami, mincemi nebo drobnými předměty. Vyžaduje mimořádnou manuální zručnost a dlouhé hodiny tréninku.

Všeobecná magie a manipulace

Manipulace patří k technicky nejnáročnějším disciplínám. Kouzelník pracuje s kartami, míčky či dalšími předměty tak, aby se zdánlivě objevovaly, mizely nebo měnily přímo před očima diváků.

Scénické iluze a mentální magie

Velké iluze využívající speciální rekvizity, levitace, mizení osob nebo úniková čísla. Patří sem také mentální magie, pracující se zdánlivým čtením myšlenek či předvídáním.

↑ Duo Absolon.

uznání dosáhl také Petr Absolon, vystupující pod uměleckým jménem New Absolon. Se svou partnerkou Monikou získali prestižní francouzské ocenění Mandrake d'Or, které je považováno za jednu z nejvýznamnějších světových cen v oblasti iluzionismu. Jejich vystoupení byla uvedena v mnoha evropských televizích i na zahraničních festivalech.

Rozvoj a popularizaci kouzelnického umění v Česku si dává za úkol prezident Českého magického svazu Jiří Hadaš. Je také autorem výukových kouzelnických sad, popularizátorem magie mezi mládeží a pořadatelem prestižního Magic Festivalu v Uherském Hradišti, kam pravidelně přijíždějí světoví mistři magie. ●

t Petra Soukupová

f Connor Jandourek, ChatGPT

Šťastná rodina

Vlak se konečně rozjíždí, Eva spokojeně vydechne, kupé zůstalo prázdný, to měla kliku, třeba hodinu do nejbližší zastávky má klid a může si natáhnout nohy. Eva je dost vysoká (hraješ basketbal? haha), a když proti ní sedí průměrně vysoký muž, tak už to bývá problém.

Nicméně teď si natáhne nohy a podívá se z okna na vzdálené kopce, asi Jeseníky, nebo Beskydy? Zastydí se, že to neví. Podívá se do mapy, Jeseníky, Beskydy jsou odsud dál.

Kdyby zůstala do zítřka, tak si mohla snadno udělat nějakou túru, tak dlouho už nebyla na horách, chybí jí to, chybí jí i ten pohled na ty kopce, tak ses neměla stěhovat do Kolína, jenže Honza tam sehnal levný pozemek a taky pracovně se mu to hodilo a ona může snadno dojíždět do své práce, no tak co, tak vidá jenom nudnou Polabskou nížinu.

No a na túru jít stejně nemůže, dost na tom, že už jednu noc zůstala, už si nemůže dovolit druhou, celej večer jí chodily hororový esemesky od Honzy, jak to nezvládá, jak Pepinka pořád brečí, jak nechce ani ležet v postýlce, jak brečí tak, že se dusí (fakt jí to napsal, co ona asi s tím na pracovním výjezdě tři sta kilometrů od domova?), jak chce v půl jedenáctý jíst, přitom večer řela! (panebože, tak jí dej kus jablíčka a nepiš mi!), a pak, když už Eva ležela v posteli, trochu se jí točila hlava, už dlouho nevypila za večer tři sklenice vína, tak jí napsal, že Lukášek celej večer kašlal a teď ze spaní sípá (takže ji čeká další týden s nemocným dítětem doma? střídavě stres, že nestíhá práci, a střídavě výčitky, že dítě celý den kouká na televizi?).

Ne, druhou noc si nemůže dovolit zůstat mimo domov (i když by to měla zadarmo a skoro všichni tam zůstali), ale hlavně přece nechce, nechce, aby Pepi byla nešťastná a Honza nasranej, a teprv jestli je Lukáš nemocnej, túru si naplánuje, až budou děti větší, třeba i s nima.

Odtrhne oči od krajiny, koneckonců hory už zůstávají za nimi, a chce začít lovit v kabelce knihu, je sama ve vlaku a může si číst, to je jako svátek, když se objeví na chodbičce muž s dítětem v náručí a za ním žena a další dvě větší děti.

Ne, sem ne, stačí si pomyslet Eva, než se otevrou dveře a ten chlapík vejde dovnitř.

„Dobrý den.“

„Dobrý den,“ odpoví Eva naprosto neutrálně, přesto má ten muž touhu vysvětlit, „máme tady místenky, chvíli nám to trvalo najít.“

To už se dovnitř nahrnou všichni a začnou se tu rovnat. Kupé, které bylo před chvílkou tak bezpečným prostorem, je najednou celý zabraný touhle hlučnou rodinou. Vedle ní si sedne kluk, tak asi dvanáct let, až bude Lukášek takhle velkej..., velká sluchátka, v ruce mobil, ze sluchátek je jemně slyšet šum hudby, kluk je nepřítomnej a jenom trochu smrdí potem, pro člověka, co jezdí vlakem každý den, je to ale jenom drobnost.

Muž posadí dítě naproti Evě a to ji okamžitě kopne do holeně. Samozřejmě omylem. Jasně že Eva nečeká, že by se jí omluvilo, jsou mu tak čtyři roky, prostě o trochu starší než Pepinka, ale ani se nad tím nepozastaví, nezaráží, jako by kopnout cizího člověka nestálo ani za chvilku zaváhání nebo kradmý pohled, jestli se Eva nezlobí.

To už se skládají všichni do sedaček, dítě chvíli řeší, že by chtělo na

Evino místo, to nejde, zlato, tam sedí paní, dítě se vzteká, chce sedět u okýnka, ale naproti musí sedět tatínek, Eva se podívá na maminku, která vypadá unaveně nebo odpojeně, těžko říct, a naznačí jí, jestli se má pohnout a vzít si místo u dveří (blízko možnosti uniknout?), ale maminka jenom jemně zavrtí hlavou a obrátí se na dítě: „Juninko, nechceš si dát svačinku?“

„Tak jo,“ souhlasí milostivě dítě.

Maminka vytáhne z batohu jogurtovou kapsičku a podá ji dítěti. To si ji přebere a kouká na ni. „Jahodovou nechci.“

„Já jo,“ natáhne se starší holčička a popadne kapsičku.

Malé dítě začne řvát, „mamíííí, to je moje, to chci já!“

„Zlato, na, tady máš borůvkovou, tu máš přece radši.“

Podává jí další kapsičku, ale už to nemůže zachránit. „Chci tamtu, ta je moje, Jenůfka mi ji vzala!“ kvílí dítě.

„Jenůfko, nechceš ty borůvkovou?“ zkouší to maminka, starší holčička vrtí hlavou, a dokonce dokáže sama tu kapsičku otevřít, to Juninku ještě víc rozběsí, v tu chvíli se k Jenůfce nahne kluk a tu kapsičku jí sebere a podá ji tý malý.

„Mami!“ zařve Jenůfka, „Jáchyme!“ a flákne ho, až mu shodí sluchátka.

„To ses posrala?“

Začnou se regulérně prát, tatínek vystartuje a chytne kluka: „Jáchyme, doprdele, kolikrát jsem ti říkal, ať ji nemlátíš! A abys nemluvil sprostě!“

„Tos jako neviděl, že ona si začla?“

„To je mi jedno!“

„No jasně, protože ty prostě chceš řvát jenom na mě! A sám taky mluvíš sprostě!“

„Jáchyme,“ řekne tatínek tak jako varovně a kluk udělá gesto co jako? Chvilí na sebe mlčky zírají.

Už už to vypadá, že situace končí, ale Jenůfka bratra znovu praští. Tatínek ji chytne.

„Nechte toho, Jenůfo, Jáchyme, nejste tady sami,“ syčí na ně, pohled na Evu, „promiňte,“ „nic se neděje“ a milý a povzbuzující úsměv (no jo, děti), co by asi tak mohla dělat jinýho.

Jáchym: „Vidíš, jí nic neřekneš, přitom ona mě flákla znovu!“

„Přestaňte, prosím vás,“ změní tatínek tón, v hlase má velkou únavu. „Sedněte si a sedte, ty si čum do mobilu a ty si třeba kreslí.“

Jáchym: „Jakože najednou mám být na mobilu?“

Jenůfka: „Já si nechci kreslit.“

Tatínek vytáhne z kapsy svůj mobil a podá jí ho. Pak obě děti pustí. Jáchym zvedne sluchátka, sedne si a popadne mobil.

Jenůfka si ale všimne, že maminka si mezitím přesedla k tý malý a ta se pustila do jahodový kapsičky, jako by to bylo poslední jídlo na zemi.

„Mami, ať mi to vrátí, já borůvkovou nejím!“ vrhne se Jenůfa na tu kapsičku. Juninka uhýbá, přitom ji zmáčkne, z kapsičky vyhřeze jogurt a kápne na zem (a na její šatičky).

„Přestaň! Obě přestaňte!“ zařve maminka tak, že se holčičky opravdu na chvíli zarazí a Eva se taky lekne.

„Promiňte,“ omluví se tatínek Evě.

„Příště si zaplatíme celý kupé,“ dodá maminka.

Eva se usměje i na ni a s velkou láskou pomyslí na svoje děti, jo, taky jsou někdy příšerný, ale takhle příšerný ne.

„Můžete se nějak dohodnout? Juninko, dáš si tu borůvkovou?“

Dítě vrtí hlavou.

„Jenůfko, mám ještě ty jablečný sušenky, nedáš si radši ty?“

„Tak jo,“ ustoupí ta starší během sekundy, tak proč se tohle celý dělo?

„No skvěle.“ Maminka vyndá jablečný sušenky, Jenůfa si jednu vezme, nabídne ostatním, Jáchym si vezme, i tatínek si jednu vezme.

Přitom se usměje na svoji ženu. „Tys upekla tyhlety báječný sušenky? Ty mám strašně rád.“

„Já vím, zlato,“ usměje se ona na něj a pak si dají pusy.

„Jo, mami, tyhlety sůši jsou fakt peak,“ řekne Jáchym a ukáže palec nahoru.

„Jo, mami, jsou nejlepší,“ souhlasí i Jenůfka a maminku obejmě.

Pak se děti vrátí k mobilům, tatínek s maminkou se na sebe usmějou a chvíli všichni jedí potichu sušenky (Juninka kapsičku samozřejmě odhodila v momentu, kdy se začalo mluvit o sušenkách, a ta kapsička tam leží nedojedená) a Eva se snaží na ně nezírat, jako kdyby ten náhlý příval lásky mezi nimi změnil tu příšernou rodinu v něco nereálného, ona taky peče, jasně, ale že by z toho někdo doma byl takhle nadšený? Že by jí Honza jen tak dal pusy, protože ji má rád?

Ale asi se to moc nedaří na ně nečumět, protože jí maminka nabídne krabici se sušenkami.

„Nechcete taky?“

„Ne, dobrý, to...“

„Ale ne, vemte si, to sou fakt geniální sušenky,“ řekne tatínek, „to musíte ochutnat.“

„Jsou moc výborný,“ osloví ji i ta Juninka. Když neřve, je moc roztočilá.

Eva se tedy natáhne ke krabičce a jednu si vezme.

Ne, není to vůbec dobrá sušenka. Je málo sladká a asi jsou v ní ovesný vločky, ty Eva nemá ráda. No tak jsou asi pečený hlavně pro ty děti, co se dá dělat.

„Výborný, děkuju.“

Ten chlapík se zas na tu ženu tak mile usměje. „Vidiš, zlato, já ti říkám furt, že bys to měla prodávat.“

Maminka se shovívavě usměje, možná tuší, že ty sušenky nejsou tak zázračný, a Eva dál trdně přemýšlí, proč její muž ji nikdy nepochválí, i když peče daleko lepší věci. A ani děti ne, Pepi minule řekla, že marmeláda v perníku je moc kyselá, a Lukášek, že s marmeládou to vůbec nechce a proč na tom není čokoládová poleva, jako dělá babička. Ale jasně, děti jsou děti, ale proč Honza, kterej vždycky sní všechno, nikdy nemůže říct, že to je dobrý?

„Chci kakat,“ ohlásí Juninka.

Eva si automaticky poposedne, aby mohla maminka (ta teď sedí naproti ní) vstát, ale vstane tatínek.

„Tak pojď, miláčku,“ vezme dítě do náručí, „jdem najít záchůdek.“

Odejdou.

V kupě zavládne klid, i maminka si vzala mobil a Eva přemýšlí, jak samozřejmě ten tatínek vstal a šel s tím dítětem na záchod, to by Honzu ani nenapadlo, a jak samozřejmě to dítě s tatínkem šlo, Pepi by nikdy nešla s Honzou, i kdyby ten náhodou svolil, že s ní na záchod půjde. Všechny tyhle věci jsou přece na ní, na Evě.

Evě pípne zpráva, Honza píše: Luky se ptá, co plánuješ k večeři. Párky, co jsem mu nabídl, nechce.

Je půl šestý večer, a než Eva dojede domů, bude nejmíň osum, doufala, že děti budou už vykoupány, to znamená samozřejmě i po večeři, ne že se bude čekat na ni, až něco uvaří. A co asi uvaří, ani neví, co tam je nakoupeno.

Udělejte si studený talíř, odepisuje. Já přijedu až po osmý.

Nechtějí, píše Honza. Počkáme na tebe u vlaku a něco vymyslíme.

To znamená, že děti nebudou ani vykoupány, ani najedený, naopak, budou mít hrozný hlad, to skončí nějakým hnusem z nádražního bufetu. Jenom proto, že Honza není schopnej jim udělat ani vajíčka nebo prostě ani žádnou základní věc.

Do kupě se vrací tatínek s Juninkou. „Hotovo,“ hlásí radostně mamince.

„Skvělý,“ odpoví ona, tatínek si sedne proti ní, Juninka mu vyleze na klín, vezme si další sušenku a oni dva si znovu dají pusy. Reklama na šťastnou rodinu.

Eva by se vsadila, že tenhle tatínek umí ty děti i uspat. ●

Petra Soukupová (1982)

Patří k nejúspěšnějším současným českým spisovatelkám. Dosud vydala čtrnáct knih. Osm pro dospělé (*K moři, Zmizet, Marta v roce vetřelce, Pod sněhem, Nejlepší pro všechny, Věci, na které nastal čas, Nikdo není sám a Marta děti nechce*) a šest pro různě staré děti (*Bertík a čmuchadlo, Kdo zabil Snížka?, Klub divných dětí, Divné děti a smutná kočka, Katka už nebude divná, Kamarádové*). Je držitelkou řady ocenění (Ortenova cena 2008, Magnesia Litera 2010 Kniha roku) a nominací, zároveň už prodala více než čtvrt milionu svých titulů. Její knihy v překladu vyšly ve více než deseti zemích, např. v Itálii, Polsku, Dánsku, Rakousku nebo ve Vietnamu a Koreji.

Podílela se na scénářích seriálů *Comeback* (2008–2010), *Kosmo* (2016) a od roku 2011 pracuje jako televizní dramaturgyně, nyní na seriálu *Polabí*. Podle své knihy *Zmizet* napsala scénář k filmu *Na krátko* (2018, r. Jakub Šmíd). Žije s dcerou a dvěma psy v Praze.

Ondřejovy černobílé i barevné světy

V díle Ondřeje Vyhnánka, známého na graffiti scéně jako X-DOG, se setkává syrovost ulice s monumentálností velkých formátů a chutí zkoušet nové materiály a postupy. Přirozeně se v něm přitom odráží spontánní radost z tvorby, hravost, ironie a nadsázka. Jednou nechává linku bez plánu běžet po zdi, jindy zvětšuje na fasády motivy z babičkovských šatů nebo zkoumá, kde končí inspirace a začíná obyčejné kopírování.

 Ondřej Vyhnánek, Rudolf Král archiv Ondřeje Vyhnánka

↓ Mural Babilônia Rio de Janeiro, leden 2014

Po graffiti tripu s Plebem v Rio de Janeirou přišla možnost udělat mozaiku ve favele Babilônia. Oficiální povolení jsme neměli, jen požehnání místních bossů, kteří měli favelu pod kontrolou. Z původního ambiciózního nápadu nakonec vzniklo 140 m² mozaiky na obrovské opěrné zdi pod favelou. Měsíc práce, nekonečné množství střepů, lepidla a improvizace. Postupně se k nám přidávali místní i dobrovolníci z různých koutů světa a začala vznikat

věc, která žila spolu s místem a lidmi kolem ní. Byla to směs práce, dobrodružství a bizarních historek, které by samy vydaly na samostatnou kapitolu. Každý den v brutálním brazilském vedru, fyzicky i psychicky na hraně možností. Po měsíci každodenní práce jsme zeď dokončili.

Později jsem se do Babilônia ještě vrátil a vytvořil v okolí několik menších realizací.

↑ Krystaly Jablonec nad Nisou, 2026

Zatím poslední realizace, společně s Michalem Škapou. Site-specific světelný reliéf vytvořený přímo pro Jablonec nad Nisou, město skla a bižuterie. Kompozice vychází z rozházených broušených kamínků. Jednotlivé tvary tvoří skleněné tyče zasazené do kovových rámců a doplněné neony. Přes den reliéf pracuje se sluncem, sklo se třpytí, odráží světlo a hází barevné stíny na fasádu. S příchodem tmy se to celé rozsvítí díky neonům a ze skleněného reliéfu vznikne světelná instalace. Dilo tak během dne a noci funguje pokaždé trochu jinak.

↓ Květiny a motýli

Pravý opak syrové, existenční černo-bílé tvorby. Postupně jsem se dostal k muralům s přírodní tematikou a začal hledat cestu, jak sprejovou malbu dostat i k lidem, kteří k ní mají velkou nedůvěru. Velmi jsem toužil po uznání babiček. Když v Česku babička vidí člověka se sprejem v ruce, dívá se na něj obvykle nevražlivě. Hledal jsem

tedy téma, které by jim mohlo být blízké, a našel jsem ho přímo na jejich šatech. Květiny a motýly v opakujícím se patternu. Z toho postupně vznikla série barevných muralů inspirovaných přírodou. Květiny a motýli se zvětšili do monumentálního měřítka a dostali se z babičkovských vzorů na velké fasády. Babušky už mě teď milují.

→ Plagiátor plagiátor

Série vychází z hledání hranice mezi inspirací, citací a parazitováním na práci jiných autorů. Pracuji se známými motivy, které přebírám, opakuji a při každé další reprodukci deformuji. Princip je podobný internetovým memům. Obraz se kopíruje, mění kontext, vrství se na něj další významy a postupně se vzdaluje svému originálu. Chyba, nepřesnost nebo deformace přitom není problém, ale součást procesu. Vzniká tak kopie, která se může proměnit v nové autorské dílo, ale stejně tak může zůstat jen ukradeným, laciným falzem. Kde přesně leží hranice mezi jedním a druhým, zůstává otevřené. ●

Čokoláda, kde ji nečekáte

 Rudolf Král
 shutterstock.com

Když se řekne čokoláda, většině z nás se vybaví klasická tabulka, dort ke kávě, pralinky nebo horký nápoj se šlehačkou. Jenže kakaové boby a čokoláda mají v některých kuchyních mnohem širší uplatnění: v omáčkách k masu, pikantních jídlech nebo sladkokyselých dochucovadlech.

Jedním z nejznámějších příkladů netradičního využití čokolády je mexické mole poblano. Tmavá, výrazná omáčka, pocházející ze státu Puebla, se tradičně podává například ke krůtímu nebo kuřecímu masu. Receptů na mole existuje nespočet a seznam surovin bývá úctyhodně dlouhý. Mohou v něm být různé druhy chilli papriček, koření, ořechy či semínka, rajčata, sušené ovoce a také kakao nebo čokoláda. Kdo však čeká kuře přelité sladkou čokoládovou polevou, bude překvapen. Čokoláda je v mole jen jedním z mnoha tónů. Dodává omáčce hloubku, lehkou hořkost a pomáhá spojit její sladké, pikantní i kořeněné chutě. Výsledkem je hutná omáčka, u níž často ani na první sousto nepoznáte, že v ní čokoláda je.

Sladká, kyselá – a někdy i kakaová

Čokoláda překvapivě funguje i v kombinaci, kterou Italové označují jako

agrodolce. Název vznikl spojením slov *agro*, tedy kyselý, a *dolce*, tedy sladký. Základem tohoto způsobu dochucení jídla bývá kontrast octa s cukrem nebo medem a používá se například k zelenině, masu nebo rybám. Čokoláda není nezbytnou součástí klasického agrodolce, v některých variantách se však kakao či hořká čokoláda přidávají právě pro zvýraznění sladkokyselého kontrastu. Nejlépe funguje čokoláda s vysokým obsahem kaka, která není příliš sladká. Její hořkost může doplnit výraznější maso, cibuli, lilek nebo třeba omáčky s vínem a octem.

Špetka čokolády do hrnce

Kakao nebo kousek hořké čokolády se hodí i do dalších slaných jídel. Někdo je přidává do chilli s masem, kde zvýrazní chuť rajčat, koření a chilli papriček. Malé množství čokolády

se může objevit také v silných omáčkách k hovězímu nebo zvěřině. Nejde o to, aby hotové jídlo chutnalo jako čokoláda. Správně použitou čokoládu byste často měli spíš tušit než jednoznačně poznat. Čokoláda si navíc dobře rozumí s ingrediencemi, které známe i ze sladkých receptů, ale zdaleka nejsou určeny jen do moučníků: se skořicí, vanilkou, chilli, pomerančem nebo třeba ořechy.

← KUŘE S MOLE POBLANO

Pro 4 osoby

BUDETE POTŘEBOVAT:

4 kuřecí stehna, 2 sušené chilli papričky ancho, 1 sušenou chilli papričku pasilla nebo guajillo, 1 menší cibuli, 2 stroužky česneku, 2 rajčata, 30 g mandlí, 2 lžice sezamových semínek, 1 lžici rozinek, ½ malé tortilly nebo krajíc bílého chleba, ½ lžičky skořice, špetku mletého hřebíčku, 500 ml kuřecího vývaru, 30–40 g hořké čokolády s vysokým obsahem kakaa, olej, sůl a trochu třtinového cukru podle chuti.

POSTUP:

Z chilli papriček odstraňte stopky a semínka a krátce je nasucho opečte na pánvi. Zalijte je horkou vodou a nechte asi 15 minut změkknout. Na troše oleje opečte cibuli, česnek a rajčata. Přidejte mandle, sezam, rozinky, natrhanou tortillu a koření a ještě chvíli opékejte. Vše přesuňte do mixéru, přidejte změkklé chilli a část vývaru a rozmixujte na co nehladší omáčku. Tu vraťte do hrnce, dolijte zbytek vývaru a na mírném ohni vařte přibližně 20 minut. Nakonec vmíchejte čokoládu, osolte a podle potřeby vyvažte chuť malým množstvím cukru. Kuřecí stehna mezitím osolte a upečte nebo opečte doměkka. Podávejte je nejlépe s rýží, přelité mole a posypané sezamem.

↑ SICILSKÁ CAPONATA S HOŘKOU ČOKOLÁDOU

Pro 4 osoby

Caponata je sicilské zeleninové jídlo, založené na principu agrodolce, tedy spojení sladké a kyselé chuti. Některé varianty obsahují také hořkou čokoládu nebo kakao, které zvýrazní její zemitou a lehce nahořklou stránku.

BUDETE POTŘEBOVAT:

2 lilky, 1 cibuli, 2 řapíky celeru, 400 g krájených rajčat, hrst zelených oliv, 1–2 lžice kaparů, 2 lžice vinného octa, 1–2 lžice cukru, 1 vrchovatou lžičku strouhané hořké čokolády nebo kvalitního neslazeného kakaa, olivový olej, sůl a pepř. Podle chuti můžete přidat také rozinky nebo piniové oříšky.

POSTUP:

Lilky nakrájejte na kostky, osolte a nechte chvíli vypotit. Osušte je a opečte na olivovém oleji do zlatova. Vyjměte je z pánve a na stejném základu nechte změkknout cibuli a nakrájený celer. Přidejte rajčata, olivy a kapary a několik minut duste. V malé misce rozmíchejte ocet s cukrem a kakaem a směs vlijte do pánve. Vraťte lilky, promíchejte a ještě asi 5–10 minut zvolna vařte.

Caponata chutná dobře teplá, ale ještě lépe vlažná nebo studená, když se sladké, kyselé, slané a lehce nahořklé tóny propojí. Podávat ji můžete s křupavým chlebem jako předkrm nebo jako přílohu k masu. Klasická caponata stojí na lilku, celeru, rajčatech, olivách, kaparech, octu a cukru; kakaová varianta je jednou z jejích zajímavých sicilských podob. ●

POHÁDKA

Čoko a Láďa

t Kateřina Kubalová i Marie Urbánková

Byl teplý letní večer. Slunce už se pomalu ukládalo ke spánku, ale pořád bylo příjemně. Na zahrádkách si lidé grilovali maso k večeři nebo jen tak zírali do plamenů táboráku a povídali si. Za vesnicí, nedaleko letiště kráčela po polní cestě babička s malým vnukem Láďou. Zatímco ona se opatrně vyhýbala výmolům, chlapec vesele poskakoval mezi zrající kukuřicí a nadšeně koukal, co kde lítá. Doslova. Babička mu totiž slíbila, že když se bude pořádně dívat, uvidí v nastávajícím šeru netopýry.

„Když jsem tudy chodívala jako malá, vždycky tady byli. Musíme ale počkat, až se sluníčko úplně schová. Za světla netopýry neuvidíš,“ vysvětlovala mu trpělivě (už asi po padesáté...).

Došli na kraj cesty. Babička vytáhla ze síťovky šátek a posadila se na něj, aby ulevila bolavým nohám a podívala se na oblohu.

„Klidně ještě běhej. Máme čas,“ usmála se na kloučka, který se nenechal dlouho pobízet a zkoumal všechno, na co přišel. Byl jen trochu smutný, když mu babička nedovolila vzít si domů jako mazlíčka šneka ani žabičku a už vůbec nechtěla slyšet o hadovi.

„Máme kočku a slepice.“

„No právě, to má každý. Hada a žábu ne,“ namítl Láďa načureně a schválně si sedl zády k babičce. Trucování mu ale dlouho nevydrželo. Slunce totiž zaplulo za obzor a oblohu začala křížovat malá okřídlená zvířátka - netopýři.

„Pecka,“ vydechl kluk a se zatajeným dechem sledoval, jak krouží nad jejich hlavami.

„Nádhera, co...,“ přitakala babička. „A vidíš tamhle v dálce to světlo?“

Chlapec se zahleděl směrem, který mu babička ukazovala.

„To je silo v Rakovníku. Tam se skládá obilí a představ si, že v tom areálu nocují na vlečce vlaky.“

„Fakt? To se jim pak říká siláci, když spí v silu, že jo, babi.“

„To by tak klidně mohlo být. Však takový vlak toho musí hodně utáhnout.“

„Já bych chtěl jet vlakem,“ zasníl se Láďa. Bydlel s rodiči ve velkém městě a jezdil nejčastěji autem nebo tramvají. Vlak byl pro něj vzácnost.

„Tak víš co, zítra si uděláme výlet vlakem. Děda má beztak nějaké zařízení.“

„Jupííí,“ jásal klouček a netopýři ho v tu ránu úplně přestali zajímat. Cestičkou se vrátili domů a šli spát.

Druhý den ráno vstala babička o něco dřív. Z komory přinesla letitý batoh, z kredence vytáhla bochník chleba, z lednice máslo, ovoce a připravila oběma pořádnou svačinu. Pak se rozhlédla,

jestli náhodou Láďa nekouká, a honem do batohu strčila ještě něco, ale to je zatím tajné. Nakonec jim ještě naplnila lahvičky vodou, aby na tom výletě neměli žízeň. Pak se pustila do přípravy snídaně. Malému Láďovi uvařila kakao a oběma přichystala čerstvé housky, pro které děda ještě před odchodem do práce zašel do nedalekého krámků. Na stůl položila talíře, nože a sklenici domácí marmelády.

„Láďíku, pojď se nasnídat!“ zavolala a v podkroví se z postele vyklubala klučíčí hlava. Snídaně u babičky malý Láďa miloval. Ne že by maminka neměla dobré jídlo, ale u babičky chutná všechno jinak. Navíc si uvědomil, že se dneska jede na výlet vlakem. Tak rychle snad ze schodů do kuchyně ještě nikdy neseběhl. Sedl si ke stolu a housku s marmeládou do sebe nasoukal takovým fofrem, že si babička ani nestihla dopít kávu.

„Víš co, zajdi zatím nasypat slepicím, já si dopiju to kafe,“ řekla mu babička a s úsměvem upíjela ze svého velkého hrnku kávy s mlékem a dívala se při tom, jak Láďa sype slepicím. V duchu přitom viděla sama sebe, jak jako malá holka běhávala na dvorku u své babičky.

Zrovna ve chvíli, kdy se ozvalo zvonění na kostelní věži, zamkla babička dveře od domku a vydali se k autobusové zastávce. Dojeli do Rakovníka, kde měli nastoupit do vytoženého vlaku.

„Za jak dlouho tady bude?“ ptal se netrpělivě Láďa na nádraží.

„Měl by tu být každým okamžikem.“

Chvilí poté zaslechli cinkání ne-dalekého přejezdu. Bleděmodrý vlak zabrzdil u nástupiště a babička s vnoučkem nastoupili. Láďa se usadil u okénka a babička se uvelebila v pohodlné sedačce vedle něj. Bylo léto, doba dovolených, a oni tak ve vlaku seděli skoro sami. Láďa se zálibně koukal z okýnka. Pozoroval, jak krajina utíká na opačnou stranu, s potěšením sledoval zájce na poli i ptáky nad zrající pšenicí.

„Babi, může se po vlaku za jízdy chodit?“

„Může, ale musíš být opatrný, abys nespadl nebo někomu neublížil.“

„Tak já se dojdou podívat naproti, abych viděl, co je tam za okýnkem.“

Zvedl se a rozvážným krokem přešel k protějším oknu. Vyhlédl ven a zrovna se chtěl zeptat, co to je za zvláštní strom, když si všiml, že na sedačce leží něco barevného.

„Babi, tady asi někdo zapomněl časopis.“

„Ale, co tě nemá. To tu nikdo nezapomněl. To je palubní časopis. Je tu schvál-

ně pro cestující, aby se měli čím zabavit, když jedou daleko.“

Láďa vyměnil okno za barevné stránky. Listoval skoro na úplný konec časopisu, kde se na něj usmívaly barevné postavičky z pohádky o palubních skřítcích. Sebral časopis a přesedl si zpátky k babičce, aby mu ji mohla přečíst.

„Já bych chtěl potkat palubního skřítku.“

„To já taky,“ usmála se babička. „Ale to jde jen v pohádce. Koukni, tady je křížovka, zkusíme ji vyluštit a dáme si k tomu svačinu.“

Babička vytáhla se síťovky namazané chleby a pustili se s Láďou do luštění.

„Jak se jmenuje pohádková postava, kterou žere vlk?“

„To je úplně jasný, to je Karkulka.“

„Jak se jmenuje bratr Mařenky?“

„Jeníček... to je moc jednoduchý, babi, nemáš tam něco těžšího?“

Babička přelistovala na stránku pro dospělé.

„Jak se jmenuje rostlina, z jejichž plodů se vyrábí čokoláda? Nápoděda: název v překladu znamená potrava bohů.“

„Tak to je zase moc těžký...“ odtušil Láďa, který měl čokoládu moc rád, ale nikdy se moc nezamýšlel nad tím, z čeho se dobrota, kterou mu maminka kupovala v obchodě, vyrábí. Na obrázku na tabulce bylo vždycky mléko, ale mléko plodina rozhodně není. Tak jak to tedy je?

„Mě to zase tak těžký nepřijde,“ ozvalo se Láďovi za uchem, až leknutím nadskočil. Otočil hlavu a s vykulenými očima hleděl na buclatého týpečka ve skořicově hnědém obleku s frajersky ohrnutými rukávy.

„Ta rostlina se jmenuje Theobroma cacao neboli kakaovník pravý. Theos je bůh a broma potrava,“ spustil týpeček jako malá chodící encyklopedie.

„Máš pravdu, přesně to tam pasuje,“ libovala si babička, zatímco Láďa si týpečka, který nepřestával vykládat, zvědavě prohlížel.

„Plodu kakaovníku se říká lusk. Sklízají se dvakrát ročně. V lusu jsou kakaové boby, které se po sklizni fermentují, suší a praží. Aby z nich vznikla čokoláda, musí se potom rozemlít a... co čučíš? Mám někde flek?“ otáčel se týpeček na všechny strany.

„Nemáš. Ty jsi palubní skřítek z pohádky?“

„Jasná zpráva,“ odpověděl týpeček. „Všechnověd, jméno mé.“

„To je mi ale přímo pohádkové převrácení. To si zaslouží něco speciálního,“ nasadila všemu korunu babička a vytáhla onu tajnou věc - obří dvoupatrovou bonboniéru.

„Pecká!“ zahalekali týpeček i Láďa náraz a oba si nacpali do pusy čokoládový bonbon.

„Věděli jste, že na jednu tabulku čokolády je potřeba 80-100 kakaových bobů?“ sypal ze sebe týpeček s plnou pusou další informace a znovu se natahoval po bonbonu.

„To je taková dobrota, babi,“ liboval si Láďa a vychutnával si pralinku. Babička na něj spiklenecky mrkla, že si smí taky vzít ještě jednu. Když to chtěl ale udělat, zjistil, že první patro bonboniéry je skoro prázdné a týpeček má tvář jako sysel.

„Koukám, že ti šmakuje,“ okomentovala to babička. „Jakže ti to říkají?“

„Jsem Všechnověd, ale kamarádi mi říkají Všechnosněd, jako tomu medvědovi z pohádky.“

„To docela chápu,“ odušil Láďa.

„Já vím, že se nemám cpát, že to není zdravé, jenomže když ono je to tak dobré.“

Babička chtěla zrovna dodat, že všeho s mírou a dobrého pomálu, ale

místo toho se tentokrát lekli všichni tři.

Ze spodního patra bonboniéry se totiž ozvalo zapískání. Babička opatrně nazvedla lesklý papír a dole, pod pralinkou ve tvaru mořského koníka, uviděli malíčkého skřítko omotaného zeleným listem.

„Kde ses tam vzal?“

„Jsem skřítek z kakaového bobu a v čokoládovně jsem omylem propadl do balicího stroje a teď jsem tady a je mi strašná zima a nevím, co se mnou bude,“ fňukal mrňous. Všechnosněd polknul poslední pralinku, co měl v ruce, a začal ho utěšovat, že z něj udělá skřítko palubního a bude jeho partákem.

„Pralinku na to,“ rozesmál se Láďa a podal mu bonbon z hořké čokolády.

„Jak se jmenuješ?“

„Ještě nijak, my skřítkové dostáváme jména podle svých vlastností,“ vysvětloval mu mrňous a rozbaloval si pralinku.

„Já bych měl návrh,“ zapojil se do konverzace Všechnosněd. „Když jsi z bobu, tak bys mohl být Bobek.“

„Tak na to ani nemysli. A navíc už se tak jmenuje ten králík z klobouku,“ rozčilil se mrňous a strčil si do pusy pralinku. Rozvážně ji vychutnával a vůbec si nevšiml, že všichni kolem strnuli. Jak ji totiž jedl, celý ztmavnul. Že by to bylo tou hořkou čokoládou? Láďa mu podal pralinku z bílé čokolády a, světe, div se, mrňous celý zbělal. Babička mu dala kousnout svého chleba, ale nic se nestalo a podobně to dopadlo i s třešněmi a jablkem. Pak to ještě zkusili s mléčnou čokoládou a fungovalo to. Nejlepší to bylo s dvoubarevnou pralinkou - po ní mu totiž zhnědly nohy, ale ruce měl

bílé. Mrňous se měnil po čokoládě.

„No, to je senzace,“ jásal Láďa. „Já už vím, jak se budeš jmenovat - Čoko.“

„Hm, takže Čoko a Láďa. Dohromady budete čokoláda,“ smál se Všechnosněd, kterého trochu mrzelo, že na to nepřišel sám.

Všichni si vychutnali poslední pralinky, společně doluštili křížovku, koukali se z oken a užívali si cestu vlakem. Za okny ubíhala krajina a vlak svištěl z jedné zastávky do druhé. Stejně jako bylo potřeba smířit se s tím, že došla zásoba čokolády, přišla i chvíle, kdy se museli skřítkové s babičkou a Láďou rozloučit. Výletníci vystoupili z vlaku a kráčeli domů, jejich skřítkovi kamarádi frčeli dál.

„Byl to nejlepší výlet, jaký jsem kdy zažil,“ vyprávěl později u kuchyňského stolu Láďa dědovi. „Byla to úplná pohádka.“ ●

Pomoz Láďovi naskládat čokoládové pralinky na své místo

Babička koupila Láďovi jeho oblíbené pralinky, na které už měl dlouho chuť. Jenže sotva je otevřel, upadly mu na zem a vysypaly se z celofánového plátíčka. Pomoz mu je naskládat zpátky tak, aby každá pralinka byla na svém místě. Spoj tužkou každou pralinku s místem, kam patří.

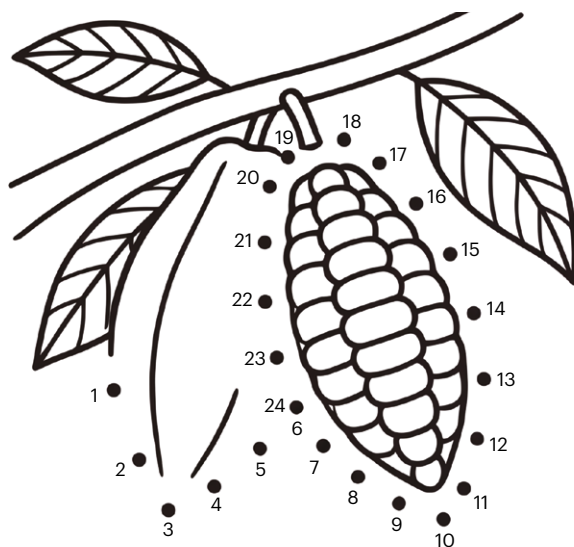
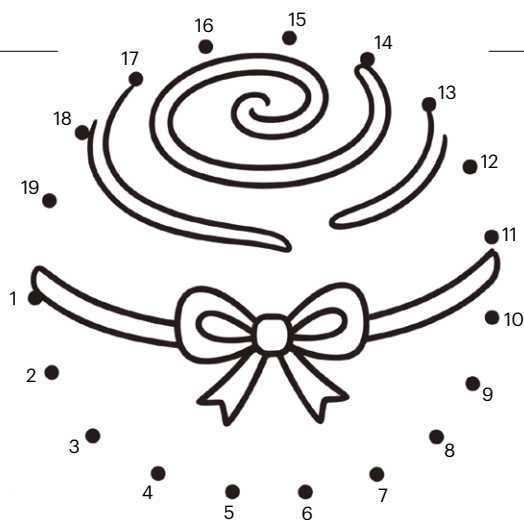
Vzpomeneš si, jak to vlastně bylo?

První den ve škole mají děti vyprávět svůj nejlepší zážitek z prázdnin. Láďa si ale najednou nemůže vzpomenout, jak vlastně ten výlet s babičkou proběhl. Jeli nejdřív vlakem a potom šli na procházku? Nebo nejdřív šli a potom jeli? A našli dřív šneka, nebo viděli netopýry? Očíslov jednotlivé věci tak, jak šly v příběhu za sebou.

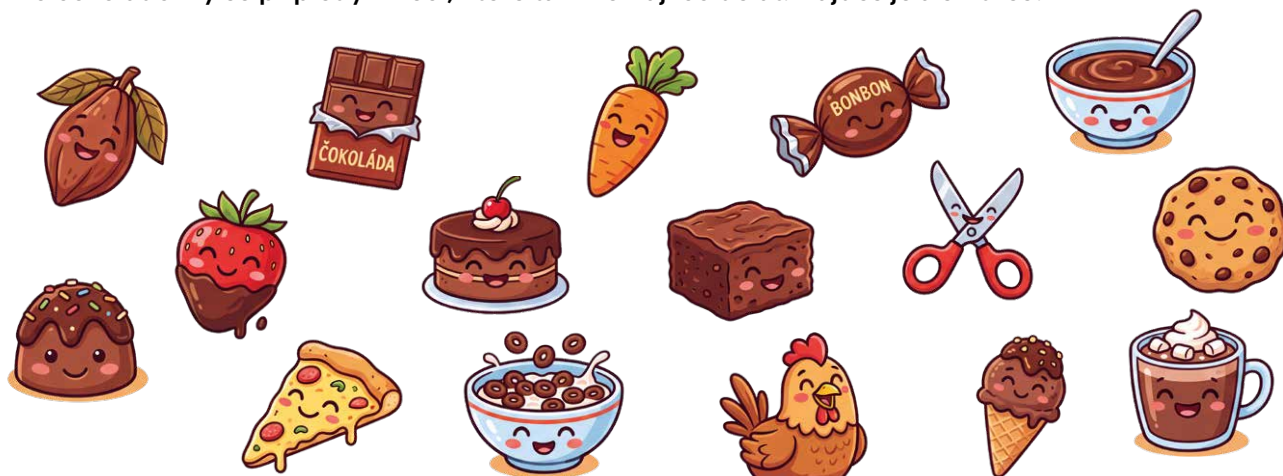
Čokoládové spojovačky

Spoj body a poté obrázky vybarvi.

Co sem nepatří?

Do čokoládovny se připletly 4 věci, které tam nemají co dělat. Najdeš je a škrtněš?

Najdi 7 rozdílů

Na první pohled vypadá ta situace stejně. Ty ale určitě najdeš hned 7 rozdílů.

Od bobu k tabulce

Čokoláda neroste na stromě zabalená ve staniolu. Očísluj obrázky podle toho, jakou cestu musí urazit od kakaového bobu až k tabulce.

Soutěžní křížovka

V tajence naší křížovky najdete informaci o nových vlacích, které chystáme pro Západní expres.

POMŮCKA: ASER, CARRÉ, HARICOT, KOR, METLA, NÁV, PBS, PLAUŠ, SKOTOM, VIRBL	SKVRNA V ZORNĚM POLI	OTEC A MATKA	1. DÍL TAJENKY		ADAMOVA ŽENA	AVIATICI	ZAVÁZÁNÍ SE	KANTOVY INICIÁLY	ZÁHROBI (ZAST.)		BATOHY	ŘÍMSKY 506		ITALSKÉ SÍDLO	SMYŠLENKA	ŘADOVÁ ČÍSLOVKA
ŽACÍ NASTROJ				VLASTNÍ ELSE						RODINNÝ DUM (ZKR.)			VZOREC SULFIDU OLOVA			
				OPAK MALÉ						SMĚNEČNÝ DLUŽNÍK			ČIN			
TÍM SPÍŠE (NÁREČNĚ)				LETECKÝ ODDÍL (ZKR.)						ZÁKONÍK PRÁCE (ZKR.)						
NEPOD- LEHNOUTI								2. DÍL TAJENKY								
								PRÉPISO- VATELNÝ KOMPAKTNÍ DISK								
UKAZOVACÍ ZÁJMENO					KANADSKÁ TEL. A ROZ- HLAS. STANICE				ZKRATKA POČÍTAČE			ZDE			UKOUT	RADOST
					LEČIVÁ BYLINA				MPZ MAKEDONIE			DOMÁCKÝ ROBERT				
SLOVENSKÁ OTÁZKA U SÁZKY				ČÍNSKÁ VÁHOVÁ JEDNOTKA (96,7 KG)			0,1 M = 1 ..			INIC. ZPĚVÁČKY BUREŠOVÉ			MRCHO- ŽRAVÝ PTÁK			
				ŽENSKÉ JMENO			STŘEVICE			OČASY			VÍŘENÍ BUBNŮ			
KOŠTĚ						STARÉ PISÁTKO					INIC. HEREČKY VEJMĚL- KOVÉ			KREVNÍ OBRAZ (ZKR.)		
						POPĚVEK					POKOLENÍ			ANGL. PÉČE		
	POPULÁRNÍ TRAMPSKÁ KAPELA 70. LET	ANGL. ŽLUTÝ							FRANCOUZ- SKÝ FAZOLE							
		ZAČA- TEČNÍK							VELKO- OBCHOD (ZKR.)							
ZÍSKÁVAT ZA PENIZE								3. DÍL TAJENKY								
								CHEM. ZN. RUBIDIA								
PŘÍBUZNÁ						NĚMECKÝ KORUNA						DRUH				
OKRESNÍ ODDĚLENÍ (ZKR.)			ZAVÝSK- NUTI			CHEM. ZN. YTTERBIA			OZNAČENÍ LETADEL RUMUNSKA			DOMÁCKÝ KOLETA				

Své odpovědi posílejte do 31. 12. 2026 na adresu marketing@arriva.cz. Výherkyní minulé křížovky se stala Helena Reinerová.

středně těžké sudoku

	8	6			2	1		
			3		6	4		2
4			7			9	6	
1				7		6	8	
	6						4	
		8	4		5	3		
	9				8	7	2	
5	3				4			
					7			

těžké sudoku

			1					7
	9		6					4
	1	6	3				2	
	2				8			5
1		7						
5					9		7	
	6				4			2
	5		9			3		

**Náborový
příspěvek**

Zatočte k nám!

Nabíráme další řidiče a řidičky!

Pokud řidičský průkaz skupiny D zatím nemáte, není to žádný problém, zaplatíme za vás autoškolu a tím si rozšíříte své dovednosti a cenu na trhu práce.

**V Arrivě si
vyděláte víc!**

725 100 725
arriva.cz/kariera

O₂ arena

19. 12. 2026 | 13:30 A 19:00 HOD.

WWW.TICKETPORTAL.cz • WWW.TICKETMASTER.cz